

کتابتونی

Ketabton.com

> يو پيشتمې پېړۍ

دوزخ

د پاکستاني فوجي زندان او بهر ملکي زندانو نوقیامت خېز داستانونه

ترتيب

وروستی بیرغچی هم ولوپد / پروفیسور محمود مرهون

دورومبی خپرکی

• د مبارزی ډگر: د کړاوونو په سلسله کښې د زندانونو لړۍ

دویم خپرکی

• په بحرین کښې زنداني کېدل

درېم خپرکی

• د پاکستانی فوخي زندان قیامت خېز داستان

خلورم خپرکی

• د گیله من وزیر د زنداني داستان یو نظم

وروستی بیرغچي هم ولويد

تېلېفون مې و رېږدېده، چې خلاص مې كړه د گيله من مېسج و او از
ئې پرې اېښی و.

سلامونه! استاد مرهون محترم صابا جور يې، په خېر يې صحت
دې ښه دی؟ يعني ستا دا رايه ده چې د کتاب په دا يو مخ په پښتۍ
دې مكممل دا عكس راشي يعني دا بل شيان دې ترې ها خوا شي كه
څنگه كار فرض كړه؟

موږ د هم دې ستاسې په لاسو كښې پراته كتابه په اړه خبرې كولي
دا د كتاب د چاپ وروستۍ مرحله وه، په دې اړه مو مخكښې ډېرې
نورې خبرې او قصې له هغه وروسته او د مخه هم درلودلې. زموږ
خبرې له هغه وروسته شروع شوي چې كله دې د بحرېن څخه وروسته
د رياست له زندانه ازاد شو، موږ ډېر مشترك مخامخ پر تېلېفون او
سپېسونو بحثونه سره كړي وو. مگر تر دغه پېغام يو ساعت وروسته
مې لومړی خبر وليد چې د اولسي شاعر او د پښتون ژغورنې
غورځنگ مخكښ غړي گيله من وزير باندي حمله شوې. زه له هم هغه
لومړی پوه وم چې نه پائي. درې علتې وو چې دا مې حصول لومړی
دا چې د ظالم رياست د كور مخ ته دونه ښكاره واضح او مخامخ
مزا حمت بېخي لوړه سربازي او سرتېري وه د هر چا د وس كار نه و.

مگر د گيله من سرکښي، اروا او پښتانه غرور له پېله خان قرباني
 باله. دوهم علت دا ؤ چې پر محکومه خاور تر ټولو لويه مبارزه او تر
 ټولو درنه او خطرناکه جگړه د فکر او نظرياتو جگړه ده. دی خپله د
 کتاب په يوه برخه کښې چې خو واره ئې په خبرو کښې هم وئيلي دي
 وائي: ما د رياست يوه ميچر ته وئيل: هغه جنگي مخالفين چې په
 جنگ کښې دې نيولي دي تر ما کم رېړوي وائي: ده راته وئيل هغه يو
 کس دی و به ولم قصه ئې خلاصه شوه مگر ته په يواځې خان بسته
 لښکر پاڅولی او جوړولی شي ستا مرمی گرځي لگي نه بلکې خلک
 را پاڅوي.

درېم علت هم د ابر قدرتونو په وړاندې قيام او سرکښي وه، د هغه
 بېرغ، وطن او تاريخ اواز پورته کول وو چې ابر قدرتونو او رياست
 عملاً تر گوندو لاندې کړی او بسته هېواد ئې په سپينو بسترگو او
 مخامخ قبضه کړی او هېڅوک هېڅ نه ورته وائي.

گيله من د يوه نوي، پرامنه او لوی افغانستان د ښکاره تصوير يو
 شفافه تابلو وه. هغه د پښتانه قوم مبارزه پېل کړې وه، مگر هدف ئې
 ډېر واضح ؤ چې د لوي افغانستان په جوړېدو ئې خپل ارمانونه لاس
 ته راوړلي بلل. مگر يوه خبره ډېره عجبې او واضح وه چې دا شيان ئې
 په خبرو نه بلکې په عمل کښې په ښکاره توگه مخامخ تر سره کول
 وئيل او کول ئې. دونه ښکاره او واضح خطرناکه وه چې ماله ټولې
 ملگرتيا او يارانې سره خو ځله شک پر کړی ؤ مگر کله مې چې ئې د
 زندان نا خوالی وليدلې گوته په غاښ پاته شولم چې دا خونه کلک
 سترگی او بی ډاره دی، مگر د هغه څخه ډار څنگه ورک شو د دې
 خورا عجبې علتونه وو چې ځيني ئې ما ته خپله وئيلي وو.

یوه دا خبره وه چې ده همپشه کول، وئیل تر غلامې په مرگ زاضي
 یم. نو که غلام ژوند کوم یا غلام مرم دا دواړه شرم دی، نو بیا په نره
 مخامخ او ښکاره بغاوت تر ټولو ښه دی دغه لومړي بغاوت له خواری
 او غریبې له کاره را ویستی او کله چې ئې د ریاست زندان کات کړ
 تر پخوا ډېر کلک او سنگ زړه شو. روانشناسي وائي چې یو څوک
 دومره وډاروه چې ډار ختم نه شي ده ته ئې دومره سختې جزاوي
 ورکړې چې له ده بېخي ډار ورک شو له ریاست سره ئې دونه ښکاره
 دغره وهله چې د ډار یوه زړه نه وه پکښې.

مور چې کله د ده په اړه پښتو څلور متفاوت اړخه مور ته په لاس
 راځي. یو گيله من او دهغه مبارزه ده، دوهم د ده اهداف دي، درېم د
 ده شهادت درسونه مور ته او څلورم څه کول پکار دي.

لومړی، گيله من د خپل لنډ عمر تر ټول شاهکار او بې بديله مبارزو.
 ده د افغان او بالخصوص د ویاړ من پښتون اولس یو ویاړلی کپر کتر
 وړاندې کړی. یو مبارز، ساده، پر کورنۍ (مور، لوبو، زامنو،
 مشرانو او کشرانو) یو مهربانه او زړه سوانده انسان. د ټولو پښتنو
 په څېر ښځو ته د تقدس تر حده درناوی او عزت چې په هغې کښې د
 هغو ازادۍ، زدکړې او حقوق ټول نغښتي وو.

یوه سوله خوښی، پرامن، زیر پر سندرو، توکو، اتونو او خوښیو
 مټین ځوان چې په خپله به ئې له هرې بدې پېښې وروسته دا په زوره
 زوره زمزمه کول:

لالیه! دا خو انقلاب دی زړه به نه ماتوي!
 یو ورځ به داسې شي خبر چې گيله من شهید دی

د خپلو حقوقو طلبکار او پنه کلکه تر دې حده غوښتونکی چې
پر هم دې حقوقو ئې سر قرباني کړی او د لوی بابا احمد شاه
ابدالي دا خبره ئې و زیاده:

پر تنگ مړ خوڅه مړ نه دی
د بې تنگه ژوند جفا ده
لاس به وانه خلم له تنگه
چې پر تنگ پاته دنیا ده
چې سر پرې کړي احمد شاه
د هغو مینه رښتیا ده

د هغه مبارزه څلور برخې لري. لومړۍ پر انساني محور ولاړه او د
ټولو انسانانو تر منځ ورته حقوقو درلودلو مبارزه ده، چې د پنه خپله
شاعري کښې ئې ډېر تمرکز پرې کړی دی. دوهم د لوی افغانستان
مبارزه ده چې له پير روښانه را پېل تر خوشحال خان خټکه له
خوشحال خان خټکه تر ابي فقيره، کاکاجي صنوبر او ترنگزو حاجي
صاحبه پورې او بيا هم داسي تر لوی نيکه ميرويس خان نيکه رحمت
الله عليه پورې چې د لوی افغانستان بنيادونه ئې کښېښول بيا هغه
ارمان لوی احمد شاه بابا پوره کړی دغه فکر وروسته هم ډېر و پالل
شو، خو گيله من دوه ايدياله درلودله چې هغه غازي امان الله خان او
ډاکټر نجيب الله او تر ډېره ځايه ئې بنياد پر افغاني نېشتل ازم باندې
ولاړو.

دوهم محور ئې افغانستان او پښتونواله چې څه نۀ څه بحث مونږ لور وکړې، ولې د دۀ یو متفاوت ټکی دا ؤ چې بالاخر دې پایلې ته رسېدلې ؤ چې لوی وطن ایجاد او امن نۀ شي د پښتانه کور به هم داسې گډ وډ وي. نو ځکه دی د بهرغ تر ټولو نر، مخامخ او کلک ساتونکی ؤ چې د افغانستان په تاریخ کې نۀ دی لیدل شوی. هغه پر افغان ملي بهرغ دونه مښین ؤ چې د کور پر ټولو غړو او خان ئې فرض کړی ؤ او جالبه دا وه چې د شهادت په وخت هم له دۀ سره څلور بهرغه ماته معلوم دي چې وو. د افغانستان رنگ تسبیح، کیلي بند، دست بند او بتوه. دا چې نور څونه ور سره وو په دې نۀ یم خبر.

درېم او کلک محور چې تر اخري ساه پکښې و جنگېده هغه د پښتون غوښتنې تحریک ؤ چې د هغې په اړه بحثونه، لیکنې او شعرونه، مبارزې، هڅې، کارنامې او وپناوې ئې دونه دي چې یو لس ساعته مستند فلم پر جوړېدلې شي.

څلورم محور ئې د افغانستان تر ناورین وروسته د محکومیت څخه د افغانستان د اولس د خلاصېدو محور ؤ چې د دۀ درې نور محورونه ئې زیانمن کړي. دغه څلور سره محوره د ریاست او د ابر قدرتونو د گټو خلاف وو نو ځکه ئې د خاموشولو هر ډول کوښښ وکړی شو په پېسو، وظیفو، ډالرو او نور و نۀ شوه نۀ یواځې یوه لاره ور پاته شوه، شهید ئې کړه.

دوهم د دۀ اهداف دي که څه هم چې په پورته بحثونو کې موږ څه نۀ څه اشاره ورته وکړه ولې ډېر لنډ واضح به ولیکم د لوی افغانستان جوړېدل، د لر او بر افغان یو ځای کېدل، د ټولو افغانانو فردي او ټولنیزه ازادې، د افغانانو سیالېدل او تر ټولو اهم له ریاسته ډډ خپل غیور اولس خلاصېدل.

درېمه برخه د دده شهادت مور ته درې مسئلې ډېرې واضحې کړې. لومړۍ ريفرنډم او خاموشه ريفرنډم پر دې وشو چې لراو بر يو افغان اولس دې او ډېورنډ کرښه هېڅوک په رسميت نه پېژني د دده شهادت د ترې په هر هېواد او هر براعظم کښې په دې نعره واخستل شوه چې لراو بر يو افغان او لوی افغانستان دا د سلو څخه د زياتو کالو په وړاندې يو ښکاره غیر رسمي ريفرنډم ؤ. دا ئې ثابته کړه چې محکوم پښتون نه پخوا له رياست سره ؤ او نه هم اوس دی بلکې دوي په زور او جبر محکوم کړی دی.

دوهم ريفرنډم دا ؤ چې ترې ته ثابت شول چې پښتون متشدد نه دی پر پښتانه تروريزم او تشدد تپل شوی او دسيسه ده ځکه هر چا په امن او از جگ کړی او دا او از لا روان دی. او درېم ريفرنډم او درس دا ؤ چې هر څو نه سوله ايزه مبارزه او چغې ووهو ژوند کولو ته مونه پرېږدي بنديانوي مو، خوږوي مو، ورکوي مو او بلاخره د خپل لستونې په مار مو چيچي او په شهادت مور سوي.

څلورم اوس څه کول په کار دي. مور ډېرې جنازې وکړې محسود شهيد شو، پاڅون ئې وزېږوه وروسته عارف وزير ووژل شو، بيا لونی په شهادت و رسول شو او بيا عثمان کاکړ په شهادت و رسول او دا دې خپل ملي شهيد گيله من مو هم له لاسه ورکړو. دا قصه نوې نه ده دا قرونه کېږي روانه ده، گر چه مبدا ئې له پير روښان او روښاني تحريکه ښکاري چې مغلو شهيدان کړل، خټک او کورنۍ ئې هم داسې مغلو وځپل او د تاريخ جبر بيا د انگرېز په بڼه را څرگند شو او څو نور مخونه ئې واغوستل او لا روان دی مگر افغان اولس او پښتون قام هېڅ د عبرت درس ترې وانه خسته.

د یویشتمې پېړۍ دوزخ | 71

پښتون ریاست او د ریاست شا ته پټ د نړۍ ابر قدرتونو ته فتوا هم
په لاس ورکړه، پښتون اېټم بم هم ورته جوړ کړی، پښتون ئې د هند
او کشمیر جگړې ته هم و خپژوۀ، په پښتانه ئې خپل کور افغانستان
هم خراب کړ، مگر پښتون لا هم د پیسو، چوکیو او اقتدار په نشو
مست پردي ډول ته ناخي افغانان چې د ملا تېر او نېشنل ازم بنسټ
ئې پر پښتون قام ولاړ دی تر څو د خپل مستقل هېواد غم و نه خوري
د ریاست نه بلکې د ریاست د مالک او ابر قدرتونو لوبه درک او د
لوبې په وړاندې یو ځای و نه درېږي هېڅکله به بڼه ورځ و نه ویني او
ابر قدرتونه به ئې د کرنل امام، حقاني، عبدالقادر خان او نورو په
څېر لومړی تر سپیو بتره استعفاده کړي او وروسته به ئې د نا معلوم
افرادو په وسیله خپله ووژني.

لنډه دا چې زما د مبارزې ورور د لوی افغانستان ارمان ژن پر افغان
خاوره مئین، د بېرغ وروستی ساتونکی، په دنگ سر بېله تسلیمې
او سر ټیټې مستانه مرگي ته په غېږ ورغلی او لکه د عظمت او سر
بلندی یو دنگ مینار را و غورځېده مگر داسې را و غورځیده چې
ژوند ئې خلک پاڅول او په شهادت ئې خلک له پاڅېدو وروسته پر
حرکت را وستل او هم دې ته د ملت، ملي او لوی شهید وائي چې
ژوند او شهادت دواړه ئې د افغان او بالخصوص پښتون قام د درد
دوا شول او دا لازمه نوره گرمه او سره شوه.

خبرې ډېرې زیاتې دي مگر تر دغه خبرو دا دویر داستان او د ریاست
جبر چې ده په خپل روان قلم او مخامخ لیکلی دی تر ټولو زیات مهم
دي. خوشحاله یم چې د خپل شهید ارمان ژن ملگري وروستی ارمان
د خپلو یارانو بالخصوص کتاب کور په همت تر سره کړې، خو
کاشکې چې دا زیری مې په ژوند ورکړې وې.

وړومبې خپرکي

د مبارزې ډگر

د کړاوونو په سلسله کې د زندانونو لړۍ

کله چې پښتون ژغورنې غورځنگ په وجود کې راغی زما دوه کاله د مسافری پوره کېدل. د عربو په یو کوچني هېواد بحرین کې د پښتون ژغورنې غورځنگ د پېلېدو سره ما د دغه غورځنگ لمن له حد زیاته کلکه ونيوله. د ټولنیزو رسنیو له لارې ما د پاکستانی ریاست په ادارو فوځ، اټي ایس اټي، پولیس او نورو محکومو بېخي سختې نیوکې د تقریر او شعر په شکل کې شروع کړې. په هره موضوع به وار په وار په خپله فېسبوک پاڼه په ژوندۍ بڼه راتلم، دغه خپرونې به میلیونونه کسانو تعقیبولې. د پاکستانی ریاست اصلي خپره او د پښتنو سره ظالمانه رویه به مې هم پښتنو ته او هم نړۍ ته

په گوته کوله. په ډېر لږ وخت کېنې ما په لر او بر کېنې میلیونونه مینه وال / تعقیبوونکي پیدا کړل. ځکه چې ما د کوزې پښتونخوا د پښتنو سره د شوي ظلم د بیانېدو سره سره د لر او بر افغانانو د یووالي او ورورولۍ د پاره هم شعارونه بېخي کلک پورته کول. که یو خوا د پاکستانی ریاست ظلم بیانول جرم و، ولې بل خوا د افغانانو د یووالي خبره له هغې په سل څنډه زیات جرم او خطرناکه عمل و. د پاکستانی ریاست د ظلم او ستم ټول داستانونه مې په زړه وو خود پښتون ژغورنې غورځنگ له مخه زمونږ سره هېڅ داسې مضبوط سنگر نه و چې مونږ په ډاډه زړه او پوره باور خلکو ته د پاکستانی ریاست د جبر داستانونه بیان کړي او څرگند کړي وي. ځکه چې د دې له مخه به دې فقط د پاکستانی ریاست مخالفه یوه خبره هم نه شوه کولې، که چا به کوله یا مرگ یا زندان به ئې برخه و. خو لنډه دا چې زما درې کاله پوره شول په سفر کېنې، په دې وخت کېنې به ما ته له پاکستانه په رنگ رنگ شمېرو زنگونه راتلل. د مرگ، زندان او بې عزته کولو دهرکې به ئې را کولې. په وزیرستان کېنې به زما کورنۍ ته بار بار د پاکستانی ادارو کسان راتلل په کور دتنه به ئې رنگ رنگ درکې ورکولې، د مرگ گواښونه به ئې ورته کول. یوه ورځ نه بله ورځ به ئې زما مشر ورور او ترونه خپلو کېمپونو ته وړل، دا چې درکې او ده کیانې له حد سپوا شوې نو ما ته خپلې کورنۍ وویل چې ته وطن ته داسې زړه راځه ځکه چې دلته د پاکستانی حکومت ارادې

درته بڼې نه دي. نو یو خوا خوزه په سفر کېښې تنگ وم بل خوا د وطن
تگ له خطرونو ډک ؤ.

په دې وخت کېښې ما ته په وټسپ د اماراتو نه د خوست دوو ملگرو
مېسجونه وکړل چې مونږ غواړو چې د ویزې (یعني د چکر وېزه) د
یوې میاشتي در ولېږو او اماراتو ته په چکر راشې. نو ما هېڅ بله نه
وکره دستي مې ورته ووئیل چې سمه ده. ما فکر وکړ چې یو خوبه دا
معلومه شي چې په هوائی ډگرونو خوبه ممنوع نه وم، بل به لږ نوی
هېواد او نوي ملگري ووینې دا د زړه تنگون به دې کم شي. لنډه دا
چې په لسو ورځو کېښې دننه اماراتو ته د ابو ظهبي په هوائی ډگر ور
داخل شوم. کله چې اماراتو ته ورسېدم نو په اماراتو کېښې مېشتو
پښتنو بیا په خاصه توگه د بر وطن افغانانو دومره مینه راکړه چې په
صفت کولو به ئې یو جلا کتاب ولیکل شي. زما حوصله ئې بېخي د
پامیر د غر غونډې مضبوطه کړه. ما به چې ځان ته کتل او دلر او بر
افغانانو مینه به مې کتله نو حق حېران به شوم. زړه کېښې به مې وئیل
چې د دغه قام په تنگ خو چې سل ځله مړ شي نو مړ نه یې. لنډه دا
چې مبارزې ته ئې نور هم سخت وهڅولم او پیاوړی ئې کړم. خو ورځې
تېرېدې ځای په ځای به په ما زرگونه پښتانه را چاپېرېدل او رنگ
رنگ محفلونه به ئې راته جوړول صحبتونه، ډوډۍ او پروگرامونه
شروع شول. اخر د اماراتو د حکومت هم راته پام شو او په اماراتو
کېښې مېشت د پاکستاني ریاست غلامان هم په حرکت کېښې راغلل.

یوه ورځ مازیگر له 'العین' څخه 'ابوظهبي' ته ووتو په لاره کښې مو
 په یو کښې هوتل ډوډی وخوره، د ماسخوتن د ډوډی نه چې روان
 شو د ابوظهبي په سیمه کښې د اماراتو د خفیه ادارو (یعنی سی ائی
 ډی) گاډي را پسې شول. نیم مخکښې او نیم وروستو شول، هارنونه
 ئې وهل او په مونږ ئې د ودرېدو ټینګار کوه. مونږ چې گاډی یوې
 خوا ته کړنو سمدستي راغلل زما دروازه ئې را خلاصه کړه، وئیل ئې
 چې ته را ښکته شه او زموږ سره به ځي. ملګرو مې ووئیل چې هم
 دغسې وکړه. زه را ښکته شوم او د دوي گاډي ته وختم، روان شو. د
 سفر په دوران کښې د دوي لهجه او خبرې پېڅي سمې وې، خو د یو
 ساعت سفر نه وروستو چې د موصفي شرطي مرکز ته ورسېدو نو د
 دوي لهجه یو دم بدله شوه. زه ئې یوې کمرې ته ور پورې وهلم، وئیل
 ئې چې 'لا سونه دېوال ته پورته کړه'، او د ناموس ښکښلې ئې شروع
 کړې، د تفتیش او خبرو نه پس ئې د موصفي مرکز زندان ته واچولم.
 هلته نور بلها پښتانه مسافر زندانیان وو، هم را ته خوشحال شول هم
 را باندي خوا بدي شول. په دې زندان کښې له دوو ورځو وروسته ئې
 یوې بلې سترې قضیې ته یوړم. ستره ځکه وه چې زما په غوږونو شور
 له حد زیات راتلو. کله چې ئې ورسولم نو یوې کمرې ته ئې داخل کړم.
 سترګې ئې را خلاصې کړې، مخامخ دنگ سړی ناست ؤ. اول په عربي
 ژبه شروع شو خو زما عربي ژبه له هغه تېزه وه نو د ده وار خطا شو
 دستي ئې ووئیل چې 'بھائی جان! بات سنو' یعنی په اردو ئې ووئیل چې
 خبره واوړه! ما ورته وویل چې 'تنه!!!' یعنی تاسې یاست وئیل ئې

"هو! دستي ئې ووئیل چې "پي تي ايم" او تاسې څه غواړئ؟" ما
 ځواب ورکړ چې "ولې تا ته پته نشته؟" وئیل ئې "زاته پته ده" خود
 اوږد بحث نه پس ئې ووئیل چې "ته د افغانستان د دوبي قونصلېټ
 ته د چيش لپاره لار وي؟" ما ورته ووئیل چې "د افغانستان سفیر د
 دوهی پروگرام را ته کړی ؤ بس" وئیل ئې "نه! نه! رښتیا خبره وکړه" ما
 وئیل "هم دا رښتیا دي: خو اخر غصه شو وئیل ئې "ته داسې نه منې".
 دوه د وردی کسان راغلل، یوې کوچنۍ کمرې ته ئې بوتلم چې زه
 فقط پکښې ځای شوم. د دې کمرې د پاسه چت بېخي ټیټ ؤ زما د
 سر سره، خود دغه کمرې چت مکمل ائیرکنډیشنډ / ای سی ؤ. تقریباً
 شل دقیقې بعد زما وجود مکمل لکه د واوړې سنجه شو، بېخي
 کلک شوم، لاسونه به مې نه شول خوځولي، ټول وجود مې اندام اندام
 یخ شو، مرگ ته نزدې شوم، په دې دوران په ما بې خودي راغلي وه.
 چې په خود راغلم، بله هم هغه شان وړه کمره وه هغې ته ئې ور دننه
 کړم خود هغې د پاسه چت مکمل گرم هیټر ؤ، یعنی په چت کښې ئې
 ټولې سرې د اور انګار کولمې پېچلې وې. په دې کښې هم چې شل
 دقیقې تېرېدې زما د وجود څخه ځولې داسې روانې وې لکه سرې
 چې په غسل خانه کښې د لمبېدو په وخت په ځان اوبه تویوي. چې
 بې خودی ته نزدې شوم بهر ئې را وویستم. یو تور دېوال ته ئې ور
 ودرولم دوه کسانو د بجلی / برق دغه تور د پلاستېک / رېر په خرمن
 بند تارونه پائیپونه ئې په لاس کښې وو. په مائې په وهلو پېشه وکړه.
 زما وجود خو یخ والي او گرم والي بېخي نرم کړی ؤ، د تار په هر گزار

به زما په وجود پرڅه پرڅه وینه وتله. را پورې سترې شول او د هر
 گزار سره به ئې د ناموس ښکښلې کولې او دا به ئې وئیل چې نوایه!
 د افغانستان دوی قونصلېټ ته ولې او د څه لپاره لار وې؟. خو زما
 ځواب هم هغه ؤ چې ما ته سفیر د دودۍ پروگرام کړی ؤ. خو خبر په
 دغه وهلو او ښکښلو کې زما د محکمې وار را نزدې شو یوه دوی
 ورځې پس ئې چې محکمې ته وړاندې کولم نو دغه دنگ سړی راغی
 وې وئیل چې دلته چې څه هم وشول پرې خاموش شه، که په محکمه
 کې او یا بهر دې فقط ځله ویته کړه نو ستا هغه ملگري چې ته ئې
 را دعوت کړې یې د هغو کاروبار به ختم وي او هغوي به په اماراتو
 ممنوع وي او ته به هم ژوندی ورسره ورک یې. زه چې محکمه ته پیش
 شوم هېڅ مې ونه وئیل. د ځان په غم نه بلکې د ملگرو له خاطره
 خاموش پاتې شوم. محکمې د زندان څخه د وتلو امر را کړ خو بهر ئې
 را باندې کلک بند پزونه ولگول چې موبائل باندې به خبرې نه کوي،
 غوندو ته به نه ځي، چا سره به مېلمه کېږي نه او داسې نور. زه له
 زندان نه راووتم خو محکمه مې دغسې چالان پاتې شوه. بهر چې
 راغلم خو ورځې به زه د وهلو له امله سم کېښناستې نه شوم، ملگرو
 ته به مې د یو بل شي د خوړېدو بهانې کولې. لنډه دا چې پوره دوی
 میاشتي مې د محکمې کپس وچلېدو دوی میاشتي پس محکمې د
 بري کېدو امر را کړ خو اخر کې ئې وئیل چې دغه ستا اول او اخر
 وار ؤ چې اماراتو ته راغلي بیا د عمر لپاره نه شي راتلې. ورځ دوی
 پس چې د اماراتو د هوایي ډگر څخه بحرېن ته تلم نو په ما پسې

خوارلس زره پینځه سوه درهم (14,500) مخالفه یعنی جرمانه راغلي وه. هغه مې ادا کړه او واپس بحرېن ته روان شوم. بحرېن ته په رسېدو ئې پوره لس ساعته په هوائې ډگر کېنې ایسار کړی وم او رنگ رنگ تپوسونه ئې رانه کول. خو اخر ئې هم بحرېن ته د داخلېدو اجازه راکړه.

د دغه سفر په دوران کېنې نورې هم بلها خوږې او ترخې خاطرې لرم خو ستاسو د وخت په خاطر مې فقط لنډې او اړینې خبرې ولیکلې. دغه وه زما د مبارزې د اول زنداني کېدو قصه. له دې بعد به د دویم ځل زنداني کېدو قیصه در سره شریکوم، هغه هم د عربو د یو بل کوچني هېواد د بحرېن د زندان قصه.

دویم خیرکی

په بحرین کسبی زما زندانی کبدل

د اماراتو دوی ابوظهبي له زندان او محکمی څخه پس به یو شل ورځې هم بحرین ته زما د راتگ نه وې پوره. چې د ما بنام لمونځ مې وکړ. غوښتل مې چې خپل غټ گاهي ته تپل واچوم. له خپلې کمرې ووتم د گاهي په طرف چې گاهي ته ورسېدم د دېرې اندیو لاندو زنگونه را شروع کړل. وئیل ئې چې 'گیله منه! دلته د 'سی ائی ډی' (یعنی د بحرین د خفیه ادارې) کسان راغلي دي ستا د خوب ځای، کټ، بېگونه او سامانونه ئې ټول لت په لت واپړول. اوس تا غواړي. خومه راځه نیسي دې. ما فکر وکړ چې په اماراتو هم ممنوع یې. په سعودی عرب هم ممنوع یې. بحرین د عربو بېخي کوچنی هېواد دی نو هېڅ نه شي پتېدلی. بهتره به دا وي چې ځان ورته حاضر کړم. ما

خپل ورور او یو بل د بحرین ملگری مې خبر کړل چې شاید زه ونیول شم نو تاسو دې خبر یئ.

خبر زه د گاهي نه د خپل استوگنځای (یعني د خپلې دېرې) په خوا روان شوم. چې لس دقیقې وروسته دېرې ته ورسېدم زمونږ په کمره کېر چاپېر د خفیه ادارو کسان ولاړ وو. ما ته ئې د موبائل سکریڼ ونیوه، /زما ویډیو پرې چالان وه. عسکر ووئیل چې 'دا ته یې؟' ما ووئیل 'هو!' ووئیل ئې 'راځه دتنه کمرې ته!' چې ننوتم ووئیل ئې چې 'هغه بېر را واخله چې د منظور عکس پرې رسم دی' ما ورته ووئیل 'نشته'. خبر د ډېر بحث وروسته ئې ووئیل چې 'زمونږ سره راځه! که څه قیمتي سامان دې وي هغه هم له ځان سره را واخله'. ما هېڅ چرت خراب نه کړ ځکه چې په هغو خفیه ادارو کسانو کېنې اکثر پنجابیان ول. ما ږمنځ را واخسته وپښتان مې ږمنځ کړل. بڼه چټک روان شوم غږ مې پرې وکړ چې 'یاله حرکات' (یعني هېڅ خبره نه ده / نه هېڅ ډار پرېم ځی حرکت وکړئ). هم هلته یو کس ووئیل چې 'دغه وپښتان به در خرېم'. ما ورته وخنډل روان شو. زما د گاهي طرف ته لاړو د هغې سیټان ئې وڅیرل خو څه په لاس نه ورغلل. نیم ساعت مزل مو وکړ د بحرین د 'سي ائي ډي' مرکز ته داخل شو. چې گورم یو تن مې د شاله خوا لاسونو ته هتکړی را واچولې، په یو کوچني ځای کېنې ئې په چوکۍ کېنېنولم او سخت ټینگار ئې وکړ چې 'هېڅ یو لفظ به له ځلې نه را وباسې'. لږه شپبه وروسته ئې یو غټ گردی ځوان

راوستو چي ومي کتو ما پيژندو، زمونږ وزيرستاني و د مسيدو قبيلي سره ئي تعلق و، مونږ به نيازي بللو. دهغه هلته کاروبار و غټ گاهي ئي و، لوډر او نور شيان ئي درلودل. له هغه مې په اشاره کښې وپوښتل چې 'ولي؟' هغه وئيل چې 'زه ئي ستا په گناه را ونيوم، ما فقط ستا تصوير پر خپل فېسبوک نشر کړی و. را وې نيولم بيا ئي ستا تپوس را څخه وکړ، ما ته ورته ياد کړې دوي درغلل ته ئي هم راوړې. نه پوهېږم چې څه خبره ده؟'

بس زه او هغه مسيد وږي تږي ناست وو تقريباً دوي شپې دوي ورځې ئي په هغه کوچني چوکيو کښې لاس تړلي کښېتولي وو او د خبرو او حرکت کلک بنديز و. له خوبه، تندي لوږې او ناستې ستړيا بېخي په عذاب وو. زه خو خپر لږ کمزوری يعني ډنگر وم خو مسيد جوان بېخي غټ چاغ و. شاته هتکړيو کښې هم ډېر په زحمت بند و، هغه ډېر په عذاب و. زه له خانه زيات هغه ته زورېدلېم. دوي شپې ورځې پس ئي هغه مسيد اول يو دفتر ته وردننه کړ، پوښتنې ئي ترې شروع کړې. څه وخت وروسته هغه را ووتو زه ئي حاضر کړم. قاضي چې زه وليدم دستي ئي په عربي ژبه وئيل چې 'تعال يا شاعر!' (يعني راشه شاعره!) 'يا له گول قبيده' (چې يعني يو په عربي شعر ووايه)، ما په عربي ژبه مات گود غزل ورته وئيل، هغه له خدا شين شو. وئيل ئي چې 'تکره سړی يې!' دستي ئي وئيل چې 'شاعر خو مينه خوروي، ته ولي فتنې ته لمن وهي؟ ته پاکستانی يې او په شعرونه او شعارونو

کښې خان ته افغان وايې: زما عربي ژبه ډېره ښه زده ده ما خواب ورکړ، په تاريخي لحاظ مې هغه قانع کړ، خپل اصل نسل او جغرافيه مې ورته په گوته کړه. پاکستان او پاکستانيت مې ورته برخېره کړه. دستي ئې ووئيل چې زين يا شاعر (چې يعني ډېر ښه او ډېر ښکلي معلومات دې راکړل). هغه وئيل چې ته خبر يې دلته د سياست اجازه نشته ما وئيل لږ ډېر خبر يم خو ما خو عملي سياست نه دی کړی، پر ټولنيزو رسنيو مې خپل د مظلوميت غږ پورته کړی: خوله ډېر بحث وروسته هغه ووئيل چې پر تا دې امانت وي مونږ ته ستاله خوا هېڅ ستونځه نشته او نه زمونږ له خوا تا ته کومه ستونځه شته، خوله پاکستانه د غټو خلکو په وينا زمونږ څخه پاکستانی سفارت ستا د نيولو او پاکستان ته د ډيپورت کولو يعني لېږلو سخت امر شوی دی. په يوه اوونۍ کښې درې ځله د پاکستانی سفارتخاني له خوا مونږ اگاه کړل شوي يو. نو مونږ مجبور يو چې د پاکستانی سفارتخاني امر د قانوني تړون له مخې پر ځای کړو: ما وئيل سمه ده، دا گيله مې ورته وکړه چې زمونږ د افغان ملت په وژلو، زورولو کښې ټولې نړۍ ونډه اخستې ده، څه بحرېن دې هم خپل حق پکښې ادا کړي.

قاضي په هر څه پوهه و د مايوسۍ ډکې سترگې ئې را پورته کړې د بختښې سره سره ئې د بهر وتلو راته ووئيل. بهر ئې چې را وويستم، زه او مسيد خوان ئې دواړه ودرولو په سترگو ئې توري پتې را بند

کری او توری خولی نی سرونو ته را واچولی خولی بیخی گرمی او
 اوریدی وی، روان بی کرو. یو خای ته نی دننه کرو جلا نی بند
 کرو. ما پنه هتکرو کبسی بند لاس خورول بیخی تنگ شوم. وری وم،
 کمر دبیخی تنگه وه یو خوابل خوا می لاسونه لگیدل. چی د انسان د
 پینو تکاری می واورید، د دودی غوینتنه می کوله. ساعت پس نی
 دروازه را خلاصه کره، یو بلوچ و پنه اردو ژبه نی وئیل چی زه دهر
 دریاندی خوا بدی یم خو مجبور یم. عسکر یم د بحرین پنه سی ائی
 دی کبسی. خو هن دا وریژنی در واخله لاسونه نی د مخ له خوارا وتړل
 د سترگو د خلاصولو نی بخیننه و غوینتنه. ما پنه تړلو سترگو خوارک
 شروع کری، د لږ خوراک وروسته ولاړ شوم، لاسونه می د مخ خوا ته
 وو زر می د هتکریو هغه تیره خیشرکی دپوال ته کش کرل، پنه دپوال
 می پنه پتو سترگو نی پی ایم (PTM) یعنی د خپل تحریک نوم
 ولیکلو. شبیه وروسته چی کسان راغلل دهر غصه شول چی دا د
 سرکاری ادارې د خفیه تحقیقاتو پنه کوته کبسی پنه دپوال لیکل چا
 وکرل؟ زه نی دهر پوری را پوری ووهلم خو ما ورته ووئیل چی زه نه
 یم خبر زما لاسونه خو تړلی دی.

خبر نو سخته گرمی وه یوه دوی شپې به نی دلته را باندي کری وی،
 بیانی یو اوږد سفر را باندي وکر. پنه بحرین کبسی د سیاسی خلکو
 زندان و هغې ته نی یورو. پنه هغې کبسی سترې کوته وی، سترگی نی
 را خلاصی کری پنه جلا جلا کمر و کبسی نی بند کرو. دننه پکبسی د

مړو د بکسې غوندي ځایونه وو هغه کښې واچېدلو. یو وخت به ئې د دروازي په سوراخ کښې دننه وچه کلکه ډوډۍ بل رقم سالن راوغورځول. اوبه به مې د حمام / لپترین واله څښلې. ډېر تنگ شوم تېر غږ مې وکړ تيازي!!، غږ مې واوږېد چې هو!! ما وئیل بېخي تنگ یم. ده وئیل حال مه غواړه. لږه موده پس شور شو، ښکښاوي ئې وکړې، په بندو کمرو کښې دننه ئې له یو بل بېخي لرې بند کړو. وروسته به مې غږونه کول ځواب به نه راتلو. لس شپې هم دلته بند وو. څېر سختې، گرمې، لوږه، تنده به تېره وي، لسمه شپه ئې و ما ته زما سره نیول شوی مسید هم را وستو. او هووو!! بل رقم سره خوشحال شو یو بل ته، څېر مجلسونه مو شروع کړل دهغه گناه فقط زما هغه یو شپږ شوی تصویر ؤ. زه په ده ډېر خفه وم. ځکه ما خو مبارزه کوله مسید خو کاروباري سړی ؤ. زه حوله اوله ذهني تیار وم هرې سختې ته، خو په مسید ځوان دې افرین وي هېڅ ټیټه اوبې تنگه خبره ئې نه کوله ما ته ئې ډاډه کولو. وئیل ئې چې تر تاسو نه یو زیات سر او مال مې له تاسې او له خپل قام وطن څخه جار دی.

نولسمه (19) شپه د شپې ناوخته کسان راغلل، غږ ئې وکړ چې را پورته شی خو: هتکړی ئې را واچولې هغه پټې او خولې ئې را بند کړې روان ئې کړو. زه لږ خوشحال شوم فکر مې کولو چې شاید خوشي کوي مو، خو ساعت مزل وروسته ئې یو ستر د عسري په نوم زندان ته ورسولو. هلته ئې زمونږ له پرتوگونو پرتو غاښونه وویستل مونږ

دغسی د پرتوگ یوه بله پینځه څه سره وپېچله ځانونه مو په ادب کړل خو ډېر په ځواری مو قدم اخستو. د ننه مې ډېر ورته ووئیل چې یو ځای مو بند کړئ خو بیا ئې هم جلا جلا بلا کونو ته بوتلو. زه چې داخل شوم نو ډېر عربیان، هندوان، پنجایان، بنگالیان خو د ډېرې هېوادونو قېدیان وو ما ته ئې ستړي مه شي وکړل چې نوی کس راغی. کښېناستم خو ډېر په ځواری. لږه شپه وروسته راته پتلون راغی هغه مې بدل کړ، پوره آرام شوم. بس خو یو بل به له ما تپوسونه کول، ما ډېر په ویاړ خپل داستان او گناه ورته بیانوله. دوي وئیل چې ځکه داسې چمتو یې چې کوم جرم دې نه دی کړی. له دوي به مې چې وپوښتل هر یو ئې په بدو بدو جرمونو بندي کړی ؤ. ما د دغه قیصې ذکر په خپل یو نظم زه او زولنی کښې هم کړی دی. خپر دغه زندان تر نورو بڼه ؤ. خوراک ئې هم یو څه سم ؤ، لمونځ اودس مو هم کولي شول. درې ورځې پس د یو زنگ اجازه هم وه، په هفته کښې به دې له دکان څخه د خپلې خوښې سامان هم د دوي په ائین برابر راغوښتی شو. هفته مې لکه د گونگ تېره کړه، هېڅ مې له چا سره مجلس نه کېده. یو تن راغی زه ئې د باندي وبللم، یو پښتون افریدی هم راغی، د زيرې خرېلو مشین ئې لاس کښې ؤ. وئیل ئې چې وپښتان در غائیچي کوو، د سر وپښتان در خرېوو. ما ډېرې بهانې ورته وکړې چې دا وپښتان ما کرلي دي مصرف مې پرې کړی دی، خپر دی زه به پینځه سوه (500) دینار در کړم خو وپښتان مه را ختموی. ده وئیل چې هغه ورځ دې یاده ده چې مونږ را ویستلی تا وپښتان رهنځول؟

ما وئیل بالکل: نو را غبرگه ئې کره چې تته خو د قام لپاره سر هم قربانوي نو وېښتان ولې ئې شې قربانولې؟ ما وئیل که دا خبره ده نو بسم الله کوه! بس د پېړۍ مشین ئې یو ځل یو خوا را باندې تېر کړ بل ځل بلې خوا. بیا ئې پورې وهلم چې نور ئې خپل برابر کره مونږ مازي وېښتان در خرابول. های های بې وسی، بیا ئې بند ته واچولم.

سبا شو، زما نوم ئې په زور واخست له بهر څخه، چې ور ووتم درې کسان په ټوپکو کمربندونو کښې ولاړ وو. ما ته وائي چې تته ئې خوښه کره، لس کاله دلته زندان غواړې یا پاکستان ته تگ؟ ما ورته وئیل چې زه حق لرم چې بل ملک ته لاړ شم پاکستان ته نه ځم ما ته خطر دی حتی چې هلته مې وژني. دوي وئیل چې بل هېڅ چانس نشته په دغه دوو کښې یو انتخاب کره! ما ورته وئیل چې زما هغه بل ملگری راوړئ! هغه ئې راوستو دا قیصه مې ورته تېره کره. هغه وئیل چې پاکستان ته مو دې ولېږي. د هغه زړه هم تم و ځکه هغه داسې څه نه وو کړي چې پاکستان کښې ورته په توان تمام شوي وي. ما دستي ور خوښه کره ما وئیل سمه ده، کسانو ته مې د پاکستان تگ ور انتخاب کړ. بس هتکړې ئې را واچولې، یو پېچلي ځای ته ئې بوتلو په چوکيو کښې ئې بند کښېنولو. وئیل ئې چې سحر به پرواز وي. سحر شو، د بحرېن هوایي ډگر ته ئې روان کړو له جیبونو ئې هر څه را نه واخستل په هوایي ډگر ئې په دیکو دیکو ور گډه کړو جاز ته ئې پورته کړو. چې کښېناستو زما موبائل ئې ما ته را کړ دوي

بنسخته شول، چې جاز پورته کېدو د جاز په سسټم کېښې خرابې راغله مونږ ئې بل جاز ته بدلولو. ما په بدلي کېښې دومره توره وکړه چې وائي فائي (WiFi) مې د ائیرپورټ کنټرول کړه گروپ کېښې مې مېسج وکړ چې مونږ له بحرېن څخه د پنجاب ملتان هوائي ډگر ته وړي، ملگري دې خبر وي.

نور طياري پرواز شروع کړ بس نو په لاره دا سوچونه وو چې هلته به دا وي، هغه به وي. يو وار فکر راغی چې د طياري کړکی په سوک ماته کړه چې طياره غرقه شي او مړ شي چې هلته د پاکستاني ادارو د ظلم جبر څخه بچ شي. بيا مې چې شا و خوا وکتل مسافر په خوشحالی وطن ته ستنېدل، ښځې او ماشومان وو. ما فکر وکړ چې که دا کار وکړې نو ستا د ژغورنې د مبارزې څه فائده؟

خبر رنگ رنگ سوچونه مې کول طياره روانه وه خو زړه کېښې مې وئيل چې کاش طياره پرپوزي او زه د پاکستاني ادارو لاس ته ورنه شم. ځکه ما ته هغه ټولې دهمکۍ دهرکۍ د مرگ او رنگ رنگ گواښونه مخې ته ودرېدلې. ما ته سلگونه زنگونه او غريز پېغامونه راغلي وو د مرگ او ځپل کېدو دهمکۍ به وې او د پاکستاني رياستي ادارو جبر خو ما په وزيرستان کېښې په خپلو سترگو ليدلي وو. څه مې د يو ځای بل ځای قبائلي سيمو ویدیوگانې ليدلې وې، څه مې د زندانو ویدیوگانې ليدلې وې چېرته چې 'پاکستاني ادارو' له سنتو سره له حد زیات جبراً ظلمونه کول.

د ربم خپرکی

د پاکستانی فوخي زندان قیامت خیز داستان

پېښور ته ورسېدم په هوتل کښې معطل شوم سحر مې یو ملگری
سعودي عرب ته تلو د هغه سره د رخصت لپاره د پېښور هوایي ډگر
ته روان شوم، لاره کښې فوخي پاتک راغی چې ما پېژندپاڼه ورکړه
ما ته ئې د را کوزېدو امر وکړ، چې ومې کتل زما پاکستانی شناختي
کارډ بلاک ؤ. فوخي تپوس وکړ چې خه دې کړي دي؟ ما وئیل د قام
او د خاورې د خپلواکۍ قیصه. بس د لږ ځنډ وروسته درې فوخي
موتران راغلل ځینې کسان په وردی او ځینې ئې په ساده جامو سمبال
وو، په ما را چاپېر شول، زما لاسونه ئې تر شا راوترل، سترگو ته ئې
پټې را واچولې او سر ته ئې غټه د شنیل کپړې تویې را واغوسته او
روان ئې کړم.

دلبر سفر وروسته ئی له موټر کوز کرم، ډېر په بی رحمه ډول ئی په
 وهلو او بنکنځلو روان کرم. له هغې وروسته ئی پوښتنې شروع کړې،
 له مور او پلاره واخله چې څومره د وینې رشتې دي ټولې ئی
 ویوښتلې. زما ژوند او کار هر څه ئی معلوم کړل. له هغې وروسته ئی
 بیا په وهلو روان کرم، په زمکه لاندې تیارة منزل ته ئی بوتلم. دومره
 شور و غوغا وه د انسانانو فریادونه وو، د چیترو او د بجلۍ د
 تارونو اوازونه وو، زه ئی یوې بېلې پنجرې ته داخل کرم، تک سره د
 وینو رنگ کالی ئی راوړل، ورباندې لیکلې ئی وو چې قېدي نمبر 6.
 د دې پنجرې ټولې ستنې وینې وینې وې، په ما زمکه او اسمان یو
 وو، ځکه چې رنگ رنگ اوازونه مې تر غوږو کېدل. د دې کوټې
 لاندې برخه داسې جوړه وه چې یوه ښخته به ولاړه وه بله به پرته وه،
 یعنی انسان نه پکښې ودرېدې شونه کښېناستې شو. هر دوه ساعته
 پس به کسان راتلل ما ته به ئی سترگې راتړلې. ډېر وزن دار چیترو
 ورسره ؤ ټول په مېخونو پېچلې ؤ، په دغه چیترو به ئی لس، پینځلس
 گزاره وهلم او بار بار به ئی د بنکنځلو ډکه لهجه کښې وئیل چې وایه
 شاباش! څه دې کړي دي؟ ما به ورته وئیل چې زه یو سیاسي کس یم
 ما فقط د شعر و شاعری او تقریر په شکل د خپل وطن د مظلومیت،
 محکومیت، ابادۍ او خپلواکۍ خبره کړې ده نور مې هېڅ نه دي
 کړي. خبر خوب ته به نه پرېښودل کېدم. په سبا ئی یو بل افریدی
 کس هم رادتنه کړ، په هغه الزام ؤ چې په هدفي وژنو کښې ککړ دی.
 دده سره بېخې ناوره جلند کېده، دا تن به ئی زما تر مخ لس ساعته،

کله دوه ساعته، کله پینځه ساعته مکمل په رنگ رنگ طریقو و هلو،
 دده په ځله به یوازې دا یو فریاد و چې، په رب قسم بهې گناه یم هېڅ
 مې نه دي کړي.

په دغه کوټه کښې مې اووه ورځې په ولاړه هم دا رقم په سزا تېرې
 کړې. یو وخت ډوډۍ به را کړل کېده، هغه هم یوه وړه ډوډۍ او سالن
 د نه خوراک په څېر. له اووه (7) شپو پس ئې سحر بیا په ما غږ کړ،
 هغه خپل کالي ئې را واغوستل، سترگې او لاسونه ئې تر شا راوتړل،
 سر ته ئې بوجی را واغوستله، په دیکو او ښکښلو ئې په فوځي موټر
 کښې کښېنولم. مخ په شا او په څنگونو مې فوځیان کښېناستل،
 روان ئې کړم. دا د جولای میاشت وه گرمي له حد زیاته وه، زما خو
 هر څه بند وو، بدن مې مکمل په خولو کښې لوند و. خپلې خولې به
 سترگو ته راتلې، د سترگو نظر مې به دیده شو. بدن مې ځای په ځای
 سوځېدو ځکه چې خوله به په هغه ځای ډنډ کېده کومو ځایونو ته چې
 دوي وهلې وم. ساه مې بندېده، ډېر شکایت مې ورته کولو چې ساه
 مې بنده ده خبر دی لږ مې له مخه بوجی پورته کړئ! خو ځواب به د
 توپک په کونداغ گزار او د مور په ښکښلو ئې را کولو. یو ځل ئې د
 څښکلو اوبه را کړې بیا له سحره تر مازیگره چې بنو ته مونږ په لار
 خومره سفر وکړ، اوبه نه را کول کېدې. دا چې څنگه سفر و څنگه
 گرمي وه، هغه په لفظونو کښې پرې تنده د بیانېدو نه ماتېږي.

په موٽر کڻي ناست مشر فوخي په سٽيلائيٽ کڻي ووئيل چي سر!
 هم بنون پنځ گئے هيں: نو ما ته فکر راغي چي بنو ته ورسيدو. هلته په بنو
 کڻي به يو يا يو نيم ساعت معطل وو خو هغسي د موٽر په سٽي
 کڻي ترلي ئي کڻينولي وم. له هغي پس ئي بل موٽر ته بدل کرم، سفر
 ئي شروع کړ. د موٽر د روانيدو سره ئي ما ته سر سر او مخ مخ ته
 خپري او سوکان را شروع کړل، وئيل ئي چي، آپ کوڙي آئي خان کيول لکي
 جارے هيں؟، يعني تادي ائي خان ته ولي وري؟ دوي زما فکر منتشر
 کولو مگر ما ته اندازہ کپده چي موٽر د بنو خخه د ميرانشاه په سړک
 حرکت کري دي. دوي زما فکر بدلولو په موٽر کڻي يو تن په پښتو
 را شروع شو، وئيل ئي چي ته خو شاعريي، هله يو غزل ووايه! نو
 ما دستي خپل نظم پښتون شاعر ورته پيل کړ.

پرون لپلا داسي په چل ول کڻي گيله کوله

د دغه نظم چي دغه بندونو ته راورسيدم چي ترخو چي وانه خلم د
 خپلو شهيدانو بدل نو کسان د اور غوندي گرم شول، په ما ئي په
 وهلو شروع وکړه بنکنخلي ئي پيل کري چي بدل له چا اخلي؟ وايه!!!
 ما ورته ووئيل چي ما خو خوک ياد نه کړل مگر چي تاسي دومره پري
 غصه شوي نو خپل فکر وکري چي زه بدل له چا اخلم؟

بيا به ئي د بل غزل غوښتنه وکړه، بل به مي چي شروع کړو هغه حال
 به و، خکه چي زما ټوله شاعري د دوي په ضد وه. بحث مباحثه، وهل

او غزل شروع و چې ما ته اندازه ولگېده چې موټر د میرانشاه له لارې
 څخه را بېل شو د رزمک لاره ئې خپله کړه ځکه چې موټر چې لاس ته
 راتاؤ شو دغه لاره زمونږ کلي ته تللې وه. زه زړه کښې لږ ډېر قرار شوم
 چې شکر د خپل کلي خواته ئې روان کړی یې. خبره د حل خواته روانه
 ده. د لږ سفر وروسته ما ته سرک اندازه را کوله چې زمونږ د کلي
 اسد خپل ډمډل فوځي کېمپ ته ورسېدو، سرک ځکه اندازه را کوله
 چې سحر او مازیگر به زه په دغه سرک تلم راتلم.

نو په ډمډل کېمپ کې ئې لږ ایسار کړم خو هغوي ورته ووئیل فکر
 کوم چې دغه منطقه ټوله پېژني له دغه ځایه ئې یوسئ. بیرته ئې د
 موټر مخ راوگرځوه، د رزمک خواته ئې سفر شروع کړ. زه چې کله د
 خپل کور تر څنګ دوي په تړلو لاسونو او تړلو سترگو تېرولم نو د
 خپل کور په ستر موټر کېمپ مې دغه ټپه له ځانه سره ووئيله چې

جانانه وینې یې که ویده یې

ستا تر کوڅې مې لاس تړلی تېروینه

د خپل کلي په کوچني بازار چې موټر ګډ شو، نو ما د څلوبي او
 پیکورې بوي محسوس کړ، ځکه چې زمونږ په کلي کېمپ دغه دوه
 شيان ډېر خوندور پخېږي. له خپل کلي چې تېر شو نو د لږ سفر
 وروسته موټر بیرته چې لاس ته تاؤ شو، دا زمونږ د تحصیل دوسلي
 فوځي کېمپ و، دې ته ئې داخل کړم. د داخېلیدو سره ئې دروازه
 را خلاصه کړه. زه ئې په موټو ونیوم له موټر ئې را کوز کړم، چې څنګه

ټي را کوز کرم زه په زمکه ولوېدم، پښو مې کار پرېښی و. دوي د پاسه لغتې را کولې په بوتانو ټي وهلم، ښکښلې ټي کولې چې خبرې د لوی افغانستان او پښتونستان کوي او دلته په پښو ولاړېدې نه شي. بهر حال دغه پېغور سخت درد راکړ، دومره زور مې وکړ چې په مېرې مېرې پښو ودرېدم او دوي تر لاسو ونيولم روان ټي کرم. دلته هم لاندي په زمکه کښې کوټې جوړې وې هغې ته ټي ننويستم. هم هغه رقم سره کالي ټي راکړل خو فقط ټي پرتوگ راکړ، قميص ټي هغه خپل راته پرېښود. بېخي کوچنی کوټه وه فقط زه پکښې ځایېدم. مخامخ راته کپمري لگېدلې وې خو دلته بيا په کوټه کښې قوم، سپينج يعني ښه بستره اواره وه. دستي دې ته ور پرېوتم، دور پرېوتو سره مې سترگې لارې. دوي چغې راباندې وهلې له بهر څخه خو ما ځان کون کړ، اخر ټي قلمپ را خلاص کړ دننه راغلل نو نس نس او سر سر ته په وهلو راباندې شروع شول چې 'پاخه!!!' ته دلته خوبونو ته راغلی يې؟ بهر حال زه را کښېناستم په يو څنگ بل څنگ مې وړې وړې سلگۍ او ارام ارام فریادونه اورېدل. دلته مې هم ټوله شپه ويښه تېره کړه خو دلته ټي زه ونه وهلم. نور اندازه نه کېده چې څه وخت دی خو د اذان په وخت مې 'اسواله خير و من شعار چې واورېدل نو اندازه راته وشوه چې سحر شو. لږ وخت پس ټي ما ته بيرته خپل قميص راوړ، بيا ټي لاسو ته تر شا هتکړې او سترگې بند په سر بوجی راوچوله. په موټر کښې ټي کښېنولم، موټر چې له فوځي کېمپ ووتو زما ورته پام و، د موټر مخ د ميرانشاه خوا ته روان شو.

د یویشتمې پېړۍ د وړخ اټک

د لږ سفر وروسته ئې بیا زه سر سر مخ مخ ته وهلم او وئیل ئې چې کما
آپ کاخوان انقلاب کے حاضر ہے؟ یعنی 'ستا وینه د انقلاب لپاره حاضره
ده؟' ما وئیل: 'هوا' خواب ئې را کر چې نن به ستا وینه په انقلاب
کښې شامله شي. د دوي مکمله هڅه دغه وه چې زه پوهه نه شم چې
چرته يم او چرې روان يم؟ بل اخره د پېړۍ سختۍ وروسته ما ورته
وئیل چې که په دې وجه سزا را کوئ چې زه ځای ونه پېژنم نو آرام
شي ما ته معلومه ده دا وخت زه د نړيا والې په مورونو کښې په سړک
روان يم، زه ځای پېژنم. نو اول ئې سختي را وکړه خر وروسته ئې په
وهلو تمبولو کښې نرمي راوسته. د يو ساعت سفر وروسته د
میرانشاه فوځي زندان (دائيز برانچ) ته ورسول شوم. زما چپ خوا ته
ناست د اېف سي ځوان محسود ؤ، پټ پټ ئې وئیل چې زړه مې ډېر
درد کوي خو بې وسه يم. ما ترې پټ د نسوارو خواهش وکړ. د يو وار
نسوار ئې را کړل، هغه د يو وار نسوار ما دوه ويشت (22) ورځې
مسلسل اچول، راته مينځل به مې چې وچ به شو اچول به مې.

دائيز برانچ میرانشاه ته چې وسپارل شوم نو د دوسلي د قېد هتکړې
اوشيان ئې رانه وويستل، د میرانشاه د قېد هتکړې، پټې او توپي
راوچول شوې. سپاهي غږ وکړ چې E بلاک کښې نمبر 30 کوټې ته ئې
واچوئ. زه ئې په دیکو روان کړم، هم هغه پنجرې ته ئې واچولم، پاس
مې په سر کېمره وه، د پنجرې په وړه کښې په تړلي مخ فوځي راته
ولاړ ؤ، د هغه سره تېليفون هم لگېدلی ؤ، بار بار به گېنتۍ ورته

راتلی. لہ باندي بل پٽ تریلی مخ تن راغی، زه خو حق پک وم، کوته
 ٿوله لہ گند، خاورو، ورستو سالنو او مپرو ڊکه وه. پٽ دپوالونو ئی
 خای پٽ خای د انسانانو د وینو، د سر و پښتانو او مازغو نشانونه وو.
 ما فوخی ته وئیل چي پښه چرته کپږدم؟ گرمی دومره تیزه وه چي زږه
 مې بندېدو. دا کمره بیخي کوچنی وه، مخامخ هم ٿوله را بند وه،
 اسمان نه ښکارېدو. پٽ دي وخت کښي هغه فوخی د شنه اسماني
 رنگ کالي را کرل، وئیل ئی خپل کالي وباسه، دا واغونده! خپلي
 خپلي را کره د قید دا چپل پٽ پښو کره! ما هم هغسي و کرل د چپل
 کالي ټول خيري خيري وو، سپين پٽ خولو ککر وو، بي انتها بد بو
 تري تله. چي کالي مې واغوستل راغبرگه ئی کره چي: **الله جلا پير چکر**
لگا!، چي پاخه بهر وگرخه! ما ورته ووئیل چي لږ آرام به وکرم، اتمه
 شپه ده چي شپه ورخ وینس یم تهکی خوب مې نه دی کری. ده ووئیل
 چي اډر نشته چي دلته خوک آرام وکړي. پٽ دغه پنجره کښي پٽ هر
 رنگ خبرو، تلاوت، عبادت او تر دي چي پٽ تیز اسو پلي هم سخت
 بندېز و. لږ ساعت پس شور شروع شو، های ادي، وخ موري، اخ
 خدایه، رت بي گناه یم، واي ادي، هېخ مې نه دي کری ما پرېږدی!
 دغه رنگ رنگ او ازوننه او د وهلو شرک شروک مې غور ته راتلو، لږ
 وخت پس او از وشو چي **کڙے ہو جلا منہ دیوار کی طرف کروں** یعنی چي ولاړ
 شه او مخ دپوال طرف ته کره. ما پسې څلور کسان راغلل، لاسونه ئی
 تر شا پٽ امریکنو هتکرو را وترل، سترگو ته پٽی او پٽ مخ او سر ئی

غټه بوجۍ را واچوله روان ئې کړم هسپتال ته ئې بوتلم ټول چېک اپ مې وشو، وئیل ئې کومه غټه بیماری خو دې نشته؟ ما وئیل ته: بس له هسپتاله ئې چې را روان کړم نو فریادونه، اهوڼه ورو ورو تېزېدل. زه ئې هم هغې خوا ته روان کړی وم، چې ور ورسېدم نو په گوندو ئې کښېنولم، یو خوا بل خوا شپک پرک بې اندازې وهل شروع وو، د چا فریاد به د ماشومانو غوندي و، څوک ځوانان او ځینې به د سپین ږيرو ژاراگانې وې، تقریباً یو ساعت به ئې دغه خلک وهلي وي. چې زما شاته کس ودرېدو وئیل ئې چې "یه مهمان هې"، یعنی دا مېلمه دی. د شاله خوائې په گټه ووهلم بوت ئې په پښو و زه ئې پرمخ په زمکه واچولم، لغتې دوي درې را شروع شوې. سر ته، مخ ته، ملا ته، خپتې ته، سم په لغتو را پورې ستړي شول. بیا ئې غږ وکړ چې "ڈھڈھ لیکے آکا"، یعنی "لوړ راوړئ!" چې لوړ ئې راوړه نو زما ملا ته ئې ونيوه زما دې د الله په ذات قسم وي چې څومره زور پکښې و په هغه قوت ئې زما ملا ته را خلاصول. عن تر دې چې راوړل شوي لوړونه ئې ټول را پورې مات کړل. بیا ئې په غصه غږ وکړ چې، "یه تو سوکے ہیں، گھیلے ڈھڈھے لیکے آکا" یعنی چې "دا لوړونه خو وچ دي، لوانده لوړونه راوړئ!" چې لوانده لوړونه ئې راوړل نو په مائې اواز وکړ چې "بمے پرہو جاا"، مطلب چې "په سجده شه!". نو زما چې څومره وجود ښکارېدو دوه کسان را پوزې ستړي شول، راته دمه شول، د دمې نه پس ئې غږ وکړ چې "چپل اتارو!" معنی چې "چپل وباسه!". نو زما د پښو

کښې دوي راوړم، کومو کښې چې مریضان هسپتالو کښې گرځوي. خو لاسونه او سترګې ئې راتړلي وو. پنجرې ته چې داخل شوم بیا هغه ولاړ فوځي امر وکړ چې 'خوب به بېخي نه کوي گنې بیا نو ته ښه پوهېږې. د یو دوه ساعته ناستي نه پس ئې بیا امر وکړ چې 'کڅرے هو جا پکر لگا' یعنی 'لاړ شه چکر لگوه' ما ووئیل 'پښې مې زخمي دي نه شم ودرېدي، د گرځېدو نه یم.' وئیل ئې 'خبر به شي، ته لاړ شه. زه د دېوال پټه اسرې پورته شوم، واړه واړه قدمونه مې شروع کړل خو پښو مې دومره درد کوه لکه پټه ماتو شیشو چې روان وم، بس شپه او ورځ به پټه دي ډول تېرېده.

لسمه شپه، لسمه ورځ ده چې زه بې خوبه یم. حساب مې مکمل کړی وډ کېدل، د عبادت غوښتنه به مې وکړه، فکر مې کوه چې لږ به آرام شم خو هېڅ اجازه نه را کول کېده. زما سره تر څنګ بل تن کېدی و، له غږه ځوان معلومېده. ده پسي به هر ساعت پس ټیم راتلو، له حد زیات وهل ئې ورکول خو دغه ځوان به ډېر مزاحمت کولو، اخر کښې به ئې دوه درې دا چغې ډېرې پټه زور وهلې چې، ای زما خدایه! ته خو مې وینې، ای زه به پېغمبر ته دا شکایت کوم چې ستا امتیانو راسره داسې داسې وکړل. وخ! دا الله او رسول خاطر وکړئ! بې گناه یم، ما ته مې وږه لور پټه انتظار ده چې هغه راته یتیمه نه کړئ. وخ! دغه نارو به مې ټول وجود لږزولو. بې خوبی به مې ختمه شوه، سم دستي به مې ما ته خپله د درې کالو ماشومه لور 'ملالی' سترگو ته ودرېده. زما

ملالی لورکی می اوس هم څنگ ته ناسته ده، زه لیکل کوم بار بار
 په نیمکی ژبه راته وائی چې "بابا! بس کره!" نو په هر حال رنگ رنگ
 پراوونه به راتلل، په دغه پنجره دتنه به هېڅ نه را پرېښودل کېدل،
 اوبه به می په سوال غوښتی خو په خپل وخت به نه را کول کېدی. یو
 وخت به فقط را کول کېدی، د شیشې نه به ئې سر لري کړی و شیشه
 به ئې د اوبو را کره. سر ئې ځکه ترې لري کولو چې هسې نه چې تېر
 ئې کړي. میتیازو ته به می زاری ورته کولې چې اجازه را کړئ خو په
 هغې به هم سم زورول کېدم، په هره خبره به ځان ځان ته تکلیف و. په
 هر صورت چې بل مازیگر راغی بیا اواز وشو چې "لاړ شی! مخونه
 دیوال ته کړئ!" بیا په ما کسان لگیا شول، لاسونه، مخ او سترگې ئې
 را بند کړل په دیکو ئې روان کړم. وئیل ئې، "آجا بگی تیر انتظار تها، چې
 زاخه کنه ستا انتظار و". بیا می چې څومره پند کولو اهو نه فریادونه
 به زیاتېدل. یوې کوټې ته ئې داخل کړم، هسې هم اوومه (7مه)،
 میاشت وه گرمي له حد زیاته وه خو دغه کوټه کښې مکمل د بجلي
 برق سستم و. فکر کوم کوټه د تختو جوړه وه، تور سپین گول گول
 تارونه پکښې پیچلي وو. چې ما ته ئې مکملې سترگې را خلاصې
 کړې نو یوې خوا ته می پلاسونه چې نوکان ئې پرې ویستل دغه پراته
 وو، بل خوا ته غټې جټکې چې غوا پرې حلالوي دا پرته وې، داسې
 پائیپونه او لور چې په انسانانو کښې منډل شوي وو په وینو ککړ وو
 دا پراته وو. مخامخ په دېوال داسې کسان ځورند وو چې له چا سر
 کت، د چالاس او د چانیمائي خپته. څنگ ته یوه توره غټه د اوسپنې

چوکۍ وه، د دېواله د بجلۍ تارونه ورغلي وو، په دا منځ کښې غټ
 زنجیر د کوتې له چت څخه را خورند و، زه ئې ور وستم، لاسونو ته
 ئې شاته هتکړۍ را واچولې، اولته ئې زما لاسونه را بند کړل بیا ئې
 دغه زنجیر زما لاسونو ته واچولو، ورو ورو ئې زما لاسونه پورته
 کول عن چې زما د پښو د غټو گوتو سرونه او د پوزې سر په زمکه
 پاتې شول. نور مې د وجود ټول زور په غلط اړخ په لاسونو ورغی. ما
 له ملایانو اورېدلي چې قبر کښې به دې یوه پوښتی په بله تنوځي خو
 دلته زما پوښتی مخامخ نه بلکې د شاله خوا په یوې بلې تنوتې.
 شاته مې کس ولاړ و، له ما دومره خوله روانه وه فکر مې کوه چې
 څوک اوبه راباندې اچوي. شاته کس به په چیتر کوناتیو او پښو ته
 وهلم، وئیل ئې چې "ویډیو به جوړوو یو شعر ووايه"، ما ته بېخي
 نوی غزل ذهن ته راغی ما په نظم کښې وئیلی وو چې:

زه عام وجود یم خاورې کېږم به فاني به شمه
 خو که په تنگ د وطن مړ شوم قیمتي به شمه

چې دغه غزل مې ښه په زور پېل کړ ما وئیل دا درد به کم شي د فریاد
 او ژړا په ځای مې دغه غزل ښه تېر شروع کړ نو دستي ئې ووئیل چې
 ښه!!! دا خوبدمعاش یې. "نور ئې هم زنجیر کش کړ او وهل ئې تېر
 کړل، خو چې ډېر زور مې کړې وي شل دقیقې به په هوش وم، نور
 زنجیر بې هوشه کړم. چې بیا په هوش راغلم فقط مې سترگو او
 دماغو کار کولو نور مې وجود ټول پردی را لگېدو، خو په زنجیر

کنبی هغسی خورند وم. مخامخ راتہ کس ودربدو، پے لاس کنبی ئی
 د انسان لاس و چي تازه د انسان خخه کت شوی و، د وینو سرې داری
 ترې روانې وې، ما ته پے اردو کنبی وائی نهن چوت! یہ وہی تیرا ہاتھ ہے جو
 میرا شاہ کینٹ کی طرف اشارے کر رہا تھا کہ، یہ جو د، شگردی ہے اس کے بچے وردی ہے۔ وئیل ئی
 چي خور کوسہ! دا هغه ستا لاس دی چي زمو نرد میرا شاہ کینت خوا
 ته دي راغخولو او ناري دي وهلي چي، یہ جو د، شگردی ہے اس کے بچے وردی
 ہے، ما وئیل چي دا خو ئی لاسونہ رانہ کت کړي دي، خک د وجود
 پے سر او پینو نة پوهېرم. خو بیا لږ وخت پس بیرته بی هوشه شوم،
 بیا به چي پے هوش راغلم بیا به هغسی زنجیر کنبی ترلی وم. تقریباً
 شپږ ځله به بی هوشه وم بیا ئی له زنجیر خخه را کوز کړم، وئیل ئی
 پے اردو چي پے چوکی ئی کنبینوی اوبه ورکړئ! تری به وی. وخ! د
 اوبو غږ او زما مری الک پری پری او له حد زیاته گرمی او سختی.
 خپر پے کرسی ئی کنبینولم، غت چای جوش ئی راوړو، له قهوه اشنو
 چایو دک و، پے چوکی ئی مکمل داسې وترللم لکه مور چي ماشوم پے
 سیزنی تری. نو دا شنه یخه چای ئی خلې ته راتہ و نیوه. زه سخت تری
 وم، نیم چای جوش به می خنبلی وی. ما وئیل اوبه نشته؟ دوی وئیل
 دا ستاسو د افغانانو د پری خوین دی دغه چای، دا وخبه! پے خبرو
 اترو کنبی چوکی هم ورو ورو گرم بدل شروع کړل او ما ته ورې
 متیازی له کنترولہ بهر راغلی، ورته می وئیل چي دپری سختی
 ورې متیازی راغلی دی اجازه را کړئ! دوی دستی یو کوچنی کلپ

د یویشتمې پېړۍ دوزخ | 38

راوړو، زما د وړو متيازو د خای سر ته ئې دغه کلپ وړ واچولو. ما فکر کوه چې زما دغه خای ئې را غوخ کړ، دومره سخت ئې را بند کړ، بس په دغه چوکۍ ناست وم یو خوا د متيازو عذاب، بل خوا مې وجود ټوک ټوک او بل خوا دا چوکۍ هم دومره گرمه شوه چې جامو مې د سوځېدو بوي شروع کړ. له پورې خوا راغلي د برق تارونه به ئې له یو بل سره ولگول، داسې پرک او دز به ئې کولو لکه په راکټ لانچر چې دز وکړې. دغه چوکۍ ته به ئې شاتونه ورکول، په کومه چوکۍ چې زه ناست وم لاس مې شاته په چوکۍ بند ؤ. پلاس ئې راوړ، زما نوک به ئې دباؤ کړ عن چې نوک به مې په منع مات شو، نیم به ئې یو خوا او نیم به ئې بلې خوا ته کش کړ. درې نوکان د یو لاس او څلور ئې له بل لاس څخه راڅخه وویستل. درې شپې ورځې به زه په هم دغه کوټه کبني ساتل شوی وم او متيازې ئې دغسې را بندولې. له دې سزا پس ئې ووئیل چې 'جج ته دې پېشي ده.'

جج ته چې ئې وروستم بې خوبه، وجود زخمي، په خوکو کبني لوند خود جج کوټه یخه وه، ای سي (AC) پکبني لگېدلی ؤ نو چې زما وجود نابیره یخ شو نو له ځلې مې بې اختیاره چغې وتې، بل رقم دردونه مې وجود شروع کړل. جج پښتون ؤ، وئیل ئې دلته کولې راوړل شوی یې، ترهگری یې؟ دا خود ترهگریو جېل دی. ما وئیل ته انزه خو سیاسي ورکړیم د پښتون ژغورنې غورځنگ لپاره شعر و شاعري کوم. په شاعري کبني خلک اتفاق، یووالي او د خپل حق غوښتنې

لیاره رابولم: مخامخ خره غته پرده لگبدلی وه، ریموت ئی ورته
ونیوه سکرین و، دستی زما غزل راغی چي:

گنی نو دا د پنجابی پاکستان مرده باد!

وئیل ئی "دا اتفاق ده؟" ما وئیل "دلیل: دستی به ئی په دنده گزار
راکر چي "چپ د دلیل زویه: جج ماسک ترلی و مخ ئی پت و، بل
پوست ئی سکرین کبی ولگوو. په پېنور کبی د اورکزیه خوانانو
د پوهنتون او لپسی د زده کوونکو پروگرام دی، د پاکستان ترانه
شروع ده ټول خلک ئی په احترام ولاړ دی، زه ناست یم، جج وئیل "دا
خوک ناست دی؟" ما وئیل "زه یم!" دستی ئی بله ویدیو راواروله، د
افغانستان د کرکت لوبه ده، ملی سرود شروع دی په ټی وی، زه د
ملی سرود په احترام د ټی وی مخ ته ولاړ یم بېرغ می په ورو پروت
دی ملی. وئیل ئی "دا خوک دی؟" ما وئیل "دا زه یم!" جج وئیل چي
"نه!!! اوس وایه غداری توره وی که سپینه؟" جج وئیل زه به ومنم چي
فوخ، ائی اېس ائی، ایم ای او ټولې ادارې غلطی دی، ستا سره د
پاکستان ترانی کوم بد کړی دی چي نه ورته ودرېږي او د افغانستان
ترانی ته ودرېږي. باوجود د دې چي ته پاکستانی اسناد پاسپورت او
شناختی کارډ لري او اوسېږي هم پاکستان کبی. ما وئیل "که دلیل
اورې نو خواب وایم، که وهی می نو شروع شه هسی بهانی مه راته
غږه وئیل ئی "اورم وایه!"، ما وئیل "زه خو پاکستان کبی نه اوسم
پاکستان په ما کبی اوسی، زما خو زرگونه کاله وشول چي دغه

خاوره مې ده. نیکه او جائیداد مې معلوم دي، میراث مې معلوم دی، هر څه مې معلوم دي. د پاکستان څلور اويا کاله کېږي چې دلته اوسي. په څه نه څه شکل پخوانیو مشرانو د غلې او د هوکې په رنگ درسره منلی و، خو د تهترائین کوم چې ستا جناح او نورو جوړ دی د هغې مطابق تا پښتنو ته څه ورکړي دي بغیر له جنگ، بې عزتیو، لادرکیو، د ترهگری په نوم له بدنامۍ بغیر؟ بهر حال ډېر په تفصیل لارم ورته خو اخر مې هم ورته ووئیل چې زه څنگه او په کوم مخ ترانې ته په احترام ودرېږم؟ زه احتجاجاً ناست یم. وئیل ئې "په شعرونو کېنې په قائد اعظم جناح پورې مسخرې ولې کوي؟" ما وئیل "اپې فقیر حاجي میرزالي خان ته ډاکو ولې وایئ؟" خو ټوله توجه ئې په دې خبره وه چې خان افغان ولې بولي؟ افغانیت ته کار ولې کوي؟ او مونږ ته ترهگر ولې وایئ؟ په بحث کېنې ټوله خبره ما گټله خو د ده به هر سوال د وهلو په بهانه و. ښه ئې زړه راباندې سوړ کړنو اخر کېنې ئې ووئیل چې "یا درې دېرش (33) کاله بند او یا به دې عدام / پهانسي کړو ته د ملک غدار ډکلیږ شوي یې." ما وئیل "چې څنگه ستاسو خوښه وي."

پاکستاني شناختي کارډ ئې رانه واخستو، پاسپورټ خو مې مخکېنې نه بلاک و. بیاني هغه خپلې وړې پنجرې ته په تړلو سترگو، تړلو لاسونو روان کړم. چې ورسپدم کوټې ته ئې ور خلاص کړم نو بار بار به دوه درې کسان راتلل پښتانه به وو، وئیل به ئې چې فقط

ویڊیوئی پیغام جوڙ کره. مونڙ پڻ قران وعده درسره کوو چي نشر کوو
 ئي نه خو فقط ئي مونڙ غت جج ته بنايو چي دغه کس د ملک او د
 فوڊ مخالف نه دی. نور هېڅ ستونزه نشته، تا ته دا ٽول وهل او
 سزاگاني پڻ دي خاطر درکول کپري چي ته ويڊيو نه جوڙوي. زما به
 يو خواب و، مرگ قبلوم خو دا ويڊيو نه جوڙوم ځکه چي زه چي مر
 وځم له دغه ځايه پېغور نشته، خو که سر ټيټ کړم تاسو مې که پڻ
 هوائي جهاز کښي کور ته يوسئ معني نه لري. چي کله ما وچ کلک
 انکار وکړ نو سزا نوره هم سخته شوه، هغه د اوږدي پيري کس راغي
 چي تنه ويستم (29) نمبر کس پهانسې کپري بيا ستا واردي چمتو
 شه ذکر فکر کوه. رب گواه دي زه دي خبري ته له زړه خوشحال شوم،
 ما وئيل شکر خدايه! چي راکړي وجود او وينه مې د خپل مظلوم
 ملت او محکوم وطن پڻ دفاع کښي قرباني کپري. يو خوابل خوا به
 د سزا او جزا غږونه اورېدل کېدل، پڻ دغه شپه ئي تقريباً څلور کسان
 له پنځرو وويستل او هم هلته ئي چرماري کړل، پڻ ټوپکو وي وژل.
 چي شپه شوه زه ئي هم بيرته بند رابند کړم، بهر ئي وويستم. چي د
 سحر اذانونه شروع شول د پهانسې د زنجير او پټو شرنکاري او
 اوازونه شروع شول، زه ئي ټيټ سر کښپنولي وم بار بار ئي پڻ شا
 ټپولم چي 'کليمي وايه!'. دلته ما ته خپل ماشومان او د ناروغه زړه
 مور زړه ته راغله خو له ځان سره مې ووييل چي 'زبه! پڻ تائي سپارم
 ځکه چي زما پڻ وطن کښي دلکھونو پڻ شمېر داسې مپندي خو پندي
 اوسي چي د چا وروڼه، د چا زامن' د چا خاوندان ژوندي ورک دي

د یویشتمې پېړۍ دوزخ | 42

د چا په رنگ رنگ نومونو او مرگونو مړه شوي دي. زه د هغه خوښندو، مېندو، کونډو، بورو او یتیمانو د ښه ژوند او هغوي ته د انصاف ورکولو لپاره راوتلی وم، که هغه رانه پوره نه شوه، د هغې لارې شهید دې شم چې خپل ضمیر، خدای، رسول او قام ته د قیامت په ورځ سپین مخی یم.

چغې اورم، د اعدامیدو او ازونه اورم چې کس راباندې راځي لته را کوي شاته چې "اب آپ کی باری ہے خدا وطن!" چې یعنی "اوس ستا واردی د ملک غداره!" ما وئیل "خدایه! زر ئې کره!" خو په دغه کش مکش کښې لمر راوختلو ځکه چې شامې گرمه شوه ما ته اندازه وشوه چې لمر را وختلو. په دې وخت کښې دوو کسانو په مټونو ونیوم، په ښکښلو ئې روان کړم، وئیل ئې چې وخت پوره شو، ستا ورځې لکه چې لا پاتې دي. خدای گواه دی زه سخت خفه شوم چې بیا به هغه پنجره او هغه بې آرامي وي. بیرته ئې هم هغه پنجرې ته واپس کړم خو مټونه مې داسې سوځېدل چې فکر کوم دوي په تلو تلو کښې انجکشن راته لگولی و.

دا به چې شلمه شپه وي که اتلسمه خو چې پنجرې ته لارم مخامخ د پنجرې په دېوالگي مې مورکی ناسته وه، په لاسونو، مخ او پښو کښې ئې کوچني کوچني سوراخونه جوړ وو، زه مې په مور وررنگ شوم چې "های مورې! دا څه دي؟" وئیل ئې چې "زنخوره یم!" ما وئیل "تداوی (علاج) دې ولې نه دی کړی؟"، وئیل ئې "پېسې مو نور نه"

لرلي. ما مي هغه دوه ورونه ورته په نوم کرل چې هغه بيا څه کوي؟
 وئيل ئي چې هغه هم بنديان دي ستا سره په دا بل بلاک کښې دي.
 چې د موره مي مخ را واړوه د پنجرې په دروازه پورې د اکسيجن غټه
 شيشه وه د پاسه، لاندي زما هغه وره لور پرې لاندي وه، د مرگ او
 ژوند سره په جنگ وه. ما ته فوځي وئيل چې چکر لگوه، پورته شه
 گڼې مور درته وژنم. زه پورته شوم خو چې قدم مي اخستو هغه به مي
 په وره لور د پاسه په شيشه راتلو، خود مور له وجې مجبور وم چې
 په شيشه کښې بند په لور د پاسه پښه کېدم او چکر ولگوم. ما پښه
 ورو ورو پرېښودله، گورم چې لور مي فرياد کوي او که نه، خو
 لور مي فرياد ونه کړ، دوه چکر مي ولگول، په درېم چکر په خان نه
 يم پوه شوی. اندازه نشته چې څومره وخت پس به په هوش راغلی وم
 چې گورم هم هغه فوځي، سي اېم اېچ هسپتال او هغه ډاکټر و. ډاکټر
 بيرته هم هغه خبره کوله چې "وه ظالمه! زما خبره ومنه ويديو سازه
 کړه، ډېر غلط ځای ته راغلی يې، دا د ترهگرو زندان دی ته سياسي
 ورکړي، چې په هره طريقه وي له دغه ځايه خان وباسه." ما به په سر
 اشاره ورته کوله چې خبر به شي. بهر حال بيا ئي په روانه چوکۍ په
 تړلو سترگو او لاسونو کېښولم، بيا ئي خپلې پنجرې ته منتقل کړم.
 چې شپه شوه ناوخته کسان راغلل، دوه کسان وو په پنجره کېښې دننه
 ئي لاسونه سترگې را وتړل، وئيل ئي چې "نن پاکستان له افغانستانه
 د برکت لوبه گټلې ده په هغه خوشحالي کېښې لږه سزا درکوو." دېوال
 ته ئي ودرولم نو په ډنډو او چيترو شروع شول، تقريباً يو ساعت به

ئې مسلسل وهلی وم. لارل، خو دا ځل په یو چیتر بیرته د میخونو سر و نه وتلی وو، زما کوناتي او پښې ټول وینې وینې پر خېدلي وو. ملا کښې مې د لوړو پوستکي ځای په ځای ښخ وو، چې لاس مې وروړ پوستکي مې په لاس د ملاله داغونو را ایستل. اول معلومات نه و وراته، چې کوناتو ته مې لاس کړو لاس مې ټول په وینو تک سور شو، ما وار خطا نه کړ، دستي مې په هغه تودو وینو د دېوال په هغه څنډه PTM ولیکل. کوم د چیتر گوزار به چې په ما خطا و په دېوال به لگېدلی و، تک تور تور به ئې دېوال لړزولی و، خو پاس کېمې وړ کړم او مخامخ ولاړ فوځي بار بار وئیل چې لیکل منع دي، ما وئیل قسم په رب چې لیکم ئې. خو هغه لوبه لگیا وه، یو خوا بل خوا فریادونه، په زخمي پښو گرځېدل، د پهانسی انتظار، هم داسې وینې او په سزا به شپې ورځې تېرېدې.

چې یوه شپه بیا قراره نیمه شپه شوه، زما سترگې او لاسونه ئې را وتړل، هغه د تېزو فریادونو ځای ته ئې بوتلم اول ئې په هغه پخواني زنجیر کښې را ځوړند کړم، کرنه ئې سر ته را کړ د ستیل ټوپې ئې را په سر کړه بیا ئې په زمکه واچولم په چیترو او دندو ئې ښه ډېر وو هلم. له هغې پس ئې غټ جج ته پېش کړم، دغه غټ جج هم پښتون و. دا فوځي کورټ و، زما سره چې کوم د وکیل په ځای فوځي و هغه هم پښتون و غټه ږیره ئې وه. جج ته چې څنگه پېش شوم په افغانانو او پښتنو مشرانو پسې ئې ښکښلې شروع کړې. ما ته ئې وئیل چې

نور سوالونه خوابونه پر پرده هغه واضحه ده چې ته غدار یی او د
 نورو هېوادونو څخه دې پیسې خورلې دي خو دا راته ووايه چې
 ویدیو ولې نه جوړوي؟ فلاني جوړه کړه، فلاني جوړه کړه خو مونږ ئې
 شپږ کوو نه په قران لاس درته ږدو، خو فقط ئې مونږ G1 ته وړاندې
 کوو چې ته نور له سختیو بچ شي. بهر حال لهجه ئې ورو ورو نرمېده
 او وې وئیل چې گوره! زمونږ سره داسې مېلېسن شته چې در ئې کړو
 ستا خپل اختیار به په خان ختم شي، چې څه مونږ غواړو هغه به کوي
 او هغه به وايي: ما ورته وئیل چې ضمیر مې نه مني، دا مېلېسن
 را کړه چې زه په خان نه پوهېږم چې څه کوي هغه وکړئ: دستي سخت
 شو او په وکیل ئې غږ وکړ چې پلاس راوړه، پلاس ئې راوړو زما غټ
 نوک ئې په پلاس کش کولو، له حد زیات زور ئې ورکولو چې دا هم
 وباسم جوړوي او که نه؟ ما وئیل "جج صیب! له دغه پړاو څخه یو
 ځل تېریم، بل رقم سزا گوره". بهر حال چې د ده سره کوم لوړ پروت
 ؤ، زه ئې په ستول کښېنولم هغه ئې راپورې مات کړ بیرته ئې د واپس
 پنجره ته کېدو امر وکړ. په پنجره کېنې به مسلسل چکر لگول وو او
 درې وخته به سزا وه. داسې وخت تېریدو چې بیرته نیمه شپه شوه،
 بیا کسان راغلل زه ئې ترلې په دیکو راوویستم، چې راځه نن دې د
 پھانسی وار را رسېدلی دی. بیا مې دا ټوله شپه په تیت سر په وهلو
 ټکولو تېره کړه. چې سحر شو دوه سپي ئې راخوشي کړل، وئیل ئې
 چې "په سپیو ئې وډارئ! پھانسی اسان مرگ دی دا نه ورکوو ځکه
 چې ده د نوي نسل ټول ذهنیت ور خراب کړی دی، د پاکستان او فوځ

په حواله ئې غلطه شاعري او پروپېگنډه کړې ده. سپو به مې په سر،
مغزي، لاسونو او د وجود په ټولو برخو غاښونه ټینګول او پوره ئې
نه خوړم، صرف ئې د فوټبال غونډې اړولم را اړولم یو خوا بل خوا.
چې دا وار تېر شو ورځ پخه شوه، لمر سوځول زیات کړل پورته ئې
کړم په متونو ئې ونيوم روان ئې کړم. له لږ بند وروسته مې قدمونه
جګ او ټیټ کېدل لکه په پټو کېنې چې روان وم. پټې ئې راڅخه
خلاصې کړې وئیل ئې سترګې بند ساته. مشین ئې را شروع کړ، زما
وېښتان ئې د سر، بریت او بېرې را وخرول، نوکان چې دوه درې پاتې
وو هغه ئې را جوړ کړل خو غوښه ئې ورسره پرې نیوله د ګوتو. له هغې
پس ئې وئیل چې اوس سترګې خلاصې کړه، ما چې سترګې
خلاصې کړې په مقبره، هدیره کېنې ولاړ وم، یو خوا بل خوا مې
قبرونه وو. مخامخ ئې پینځه شپږ کسان ودرولي وو، څلور کسان د
ټوپکو تماچو سره ورته ودرېدل هغه ئې ووژل. له هغې پس نوی قبر
کیندل شوی جوړ شوی و ما ته ئې امر وکړ چې "شاباش قبر ته کوز
شه"، زه ورکوز شوم، وئیل ئې چې "دا اخري وار تنګ دی، ووايه!
ویدیو کوي او که نه؟" ما وئیل "پز کوی!" د قبر په غاړه ولاړ کسان،
په تړلي مخ او لباس ئې په وینو ککړ و، ځینو ګیمټې بیلچې نیولې
وې، د دوو کسانو سره ټوپک تماچې وې. یو مې پښو ته ودرېد یو
سرته، بولټونه ئې کش کړل په مائې ټوپک ونيول. ما وئیل اوس ئې
ځای دی، ما مکمله په ښکښلو او په فوځ مرده اباد شروع وکړه. فکر

مې کوه چې غصه به ورشي دستي به ماشو ته گوتې کړي او وبه مې وژني، خو د ډېر درز غوبل نه وروستو کسان ما ته را کوز شول او دېوال دېوال ته ئې ووهرلم، عن چې يې هوشه شوم. له هغې وروسته زه خو ورځې د خان په حال نه وم، اوس چې فکر کوم، کله به د کلي په مرکه کښې وم، کله به يو ملگري راسره و کله بل خو چې چا ته به زه ورغږېدم هېچا به ما ته ځواب نه راکولو. ما فکر وکړ چې زه مريم، دا زما روح د خلکو سره خبرې کوي ځکه څوک ځواب نه ورکوي. د دوه ډېرش (32) ورځو پورې چې زه حساب کوم ما مزاحمت وکړ، خپل تنگ، پښتو او افغانيت ملگرتيا څه نه څه راسره کوله، خوله هغې وروسته زه هېڅ په خان نه پوهېدم. چې کله د څوارلسم (14) اگست ورځ راغله، توپې شروع شوې، هوائي فائرېنگونه پېل شول. ورو ورو مې په خبره سر خلاصېدو، د خان په حال راتلم چې يو څنور او زيرور کس راته ودرېدو، زما سترگې پوزې هر څه اوبه اوبه وو. دغه کس د توري چای پيال راته نيولې وه، وئيل ئې چې د سوات یم، سخت درسره زورېږم خو مکمل بې وسه یم، ته زره مه خوره په هر صورت به ستا ویديو میدیا ته نه ځي، دوي دي جوړوي. ما زره کښې ووئيل چې اخ! د هغه جج د مېديسنو قصه لکه چې رښتيا وه، ځکه زه دا خو ورځې مسلسل د خان په اختيار کښې نه وم. په هر حال زما پښتنو ورونيو! زه ډېر کوشش کوم چې ټول رښتونې حال درته وليکم، خو بيا هم که له ما کمې بېشي راتلې بڅښنه کوي، ځکه چې هغه ساعت عجيبه و سپکند په منت به حالات بدلېدل، خوزه بيا کوشش

کوم چې په ډېرو لنډو تېکو کېنې خپل قام ته د پښتنو سره د پاکستانی فوځ په زندانو کېنې روان ظلم ولیکم.

په فوځي قېد کېنې د شپږ نیمو میاشتو قیامت څخه پس د ورځې چغې شوي چې 'ودرېږئ! مخونه دېوال طرف ته کړئ!' زه چې ودرېدم د شاله خوا غږ شو چې 'کپړې درواخله!' ما چې کپړې ولیدې خپلې جامې مې وې، اوتو شوي هم وې. ما فکر وکړ چې هم دلته له میرانشاه څخه دي هم دا اوس خوشی کوي خو چې لاسو ته ئې امریکنی هتکړی راوچولې او مکملې ئې ټینګې کړې، زما د لاسو وینه ئې ودروله، گوتو ته نه تله، سترګې او مخ ئې بېخي سخت را بند کړل روان ئې کړم. دوه ساعته ئې په پښو ودرولم، بیا ئې ټینک (Tank) ته ور وخېژولم، ډېر په خواری ور پورته شوم ځکه چې موټر نه ؤ د امریکاله خوا ور کپړل شوی هغه غټ ټینک ؤ. ما غصه ور وکړه چې هیلې کاپټر (Helicopter) ته مې خپړوي چې موټر ئې کېنېنولم. ډېر په خواری په گوره ملا ئې کېنېنولم. زړه کېنې مې ووئیل چې زما هغه دوه ملګري به چرته وي؟ تر هغو مې د یو ملګري ټوخی وپېژند ما ووئیل شکر دا خو دلته دی. چې گاډي حرکت وکړ نو اندازه نه کېده چې کوم خوا ځي؟ زما لاسونه سخت په عذاب وو. کله کله به مې غاړې ته په ما د پاسه ولاړ فوځي د کمر بند پټې مغزي ته راتله، ما فکر کوه چې پهانسی ته تیاری روانې دي خو تقریباً د - 3 4 ساعته سفر وروسته موټر په یو ځای ودرېدو، خاموشه خاموشي

وه چې زه ئې د ټانک (Tank) څخه ورکوز کړم نو په ما اواز وشو چې
 گيله منه! فلانی يم. دا کس زمونږ د وزيرستان د سول حکومت
 تحصیلدار ؤ، هغه رانه تصویران وویستل نور ئې خپل سول موټر ته
 پورته کړم خو لاسونه او سترگې مې هغسې بند وو. لږ وخت پس ئې
 زما دواړه ملگري صدر زکیم وزیر او عیدرحمان وزیر هم دغه موټر
 ته را پورته کړل. موټر چې حرکت وکړ زمونږ سره موټر کښې یو د
 میرانشاه د جیل فوځي هم ناست ؤ، تر هغې زمونږ د وزيرستان د
 پوليسي حکومت مشر غږ پرې وکړ چې هتکړې ترې ایسته کړه او
 سترگې ور خلاصې کړه. هغه فوځي هم داسې وکړل هتکړې او تویې
 ئې ټولې کړې له موټره کوز شو. دا ځای د بنو ستر فوځي کښت ؤ،
 مونږ چې څنگه سترگې خلاصې کړې نو دې خپلو درېو ملگرو د یو
 بل څخه مچې واخستې، سزه غاړې وتلو، سترگې د ټولو له اوبڼکو
 ډکې وې. ما دوي برېند برېند کتل چې سلامت دي مات گوډ یا لېوني
 خونه دي، دوي زه کتلم. موټر چې له کښت څخه ووتو بهر لس اته
 گاهي پوليس ولاړ وو هغه راسره روان شو. د بنو د سنتر جیل خواته
 ئې روان کړو، د لږ سفر وروسته بنو سنتر جیل ته ورسېدو. پوليسو
 وئیل چې فوځ مونږ ته په 3 MPO کپس کښې حواله کړئ، مونږ موزر
 خوشي کوو. هلته چې له موټر څخه کوز شو نو اول سترگې مې په
 خپل زنداني ملگري حنیف پشتین بڅخې شوې، دا هغه کس دی چې
 د څلور کالو او درېو میاشتو پس له هم دغه سنتر جیل څخه خوشی
 شوی دی خو مونږ خبر نه یو. هله خدایه! دا بل رنگ خوشحالي وه چې

د یویشتمې پېړۍ دوزخ | 50

یو خوا مونږ عدالتي نظام ته ور وسپارلي شو او بل خوا مو حنیف پشتمین ولیدو چې له زندانه راخوشي شوی دی. بهر جال له یو بل و جارېدو، خو پولیس بار بار سختي کوله چې زندان ته داخلېږئ! داخل شو خو مونږ ئې دلته بیا هم په ټول جېل کښې سخت او کسوري چکیانو یعنی کوچنیو پنجره ته واچولو. ملاقات راباندې بند ؤ، ټیلیفون (Telephone) منع ؤ، د پنجرې څخه را ویستل منع وو خو دومره وه چې خبرې کېدې شوې، گپ شپ هم لگېدې شو او ما به کله کله زمزمې هم ښې په خلاص غږ کولې او هغه هم د حکومت خلاف.

شپږ اووه شپې مو په بېلابېلو پنجره کښې وکړې، له هغې وروسته ئې درې واړه ملگري زه، زکیم او عیدرحمان یوې پنجرې ته واچولو. بېخي سره خوشحال وو یو بل ته، داسې ته محسوسېده چې مونږ په جېل کښې یو، مسلسل دوه درې شپې مو په وینښه په مجلس سره تېرې کړې. پنجره بېخي وړه وه، چې یو ملگری به خوځېدو په بل به لگېدو. حمام لپټرین په دغه چکۍ کښې دتنه ؤ خو دپوالونه یا پرده ئې نه وه، لکه په طبیعت چې د انسان د عزت نفس سره لوبې کوي. خو مونږ درې واړه یو بل ته له وروڼو نژدې وو، په هر حال مو گزاره سره کوله، درې واړه د فوځي زندان له سختیو را تېر وو نو دا دلته سختي راته سختي نه معلومېده. خو چې شپه به شوه زما به ساه بندېده، دواړه ملگري به راسره په عذاب وو. دوي دواړو به د جېل پنجره گږبوله، احتجاج به ئې کوه چې زمونږ ملگری مری هسپتال ته

ئی یوسئ! خو هیچا به زمونو غرنه اوربدو. ورته ومی وئیل چی
 دومره می له پنجرې بهر کره چی فقط دوه درې تیز قدمونه واخلم،
 خو وئیل به ئی چی مرهم شی له پنجرې د بهر راویستو اجازه نشته
 او نه داسې بڼه ډاکټر شته چی ستا علاج وکړي. بهر حال یوه میاشت
 چی هر رنگ وه پوره شوه. د ورځې پولیس راغلل چی هله تیاری کوئ
 ستاسو د جیل وخت پوره شو، رهائی مو ده. مونږ زر زر خانونه تیار
 کړل چی کله بهر له هر پراؤ څخه تیر شو خو چی د جیل په لویه دروازه
 ور بهر شو نو پولیس ولاړ و، بیرته ئی زمونږ لاسونو ته هتکړی را
 واچولې، څلور پینځه مقدمی ئی رایاندي جوړې کړې وې، وئیل ئی
 دي کښې مو د نیولو امر شوی دی. بس مو ترانو ته ئی ورپورته کړو،
 سټی تهانې ته ئی یوو، شپه مو پنجره کښې تیره کړه، د ورځې په
 مخ ئی عدالت ته پیش کېدو ته روان کړو، چی عدالت ته ورسېدو نو
 د PTM دومره ملگري راغلي وو چی شمار ئی نه کېدو ټول عدالت
 ډک و. جج امر وکړ چی د دغه بندیانو کپس زر زر وکړئ هسې نه چی
 کوم گډوډی را منع ته شي. د ترهگری عدالت ته ئی وړاندي کړو،
 جج ډېر مشر سړی و، زمونږ له خوا دولس وکیلان ورمخامخ شول،
 جج دستي زما غزل شروع کړ:

ستا په بېلتون دومره غمژن یمه چی حد نه لري

په هر صورت شپږ پینځه ورځې ئی نور هم زندان ته د لېږلو امر صادر
 کړ. بهر چی ئی را وویستو نو ملگري رانه چاپېروو، اخر زما سترگې

په خپل وراره بنځي شوي، دا وراره مې هم د دې مبارزې کلک ملگری و چې رانیزدی شو سترگې ئې ډنډه وې خو ما ته ئې خنډل. له روغې وروسته مې د مور تپوس ترې وکړ چې "مور مې ژوندی ده؟" وئیل ئې "هو!" د ټول کور کلي وطن حال ئې راکړ او زېری ئې راباندې وکړ چې خدای پاک لورکې هم درکړې ده. نو زیات خوشحال شوم او ورته مې ووئیل چې لور به مې "زرغونه انا" نومېږي. ده وئیل چې "سمه ده! زه خم چې سیا مورکې راولم چې درسره وويني، ځکه چې هغې ته سل رنگه خبرې شوي دي چې زړه ئې ډاډه شي." زه له دې پس چې ستي تهانې ته راورل شوم نو ټوله شپه مې د مور د راتگ په خوشحالی کښې تېره کړه. چې سحر شو نو پنجرې ته کس راغی چې ځان برابر کړه راځه د باندې کوټې کښې به له مور سره وويني. مور مې چې راغله زما کوچنۍ لورکې چې ما ته له گردې نړۍ گرانه ده هغه هم په وړو وړو قدمونو را روانه وه، چې زه مورکې مې له یو بل سره ملا وشو نو د هغه وخت د لیکلو توان نه لرم...

بس درې شپې مو دلته ستي تهانې کښې وکړې. وار په وار به ملگری ملاقاتونو ته راتلل، دوايانې او علاجونه ئې نور هم راباندې تېز کړل، دلته درې ورځې ډېرې په خوند تېرې شوې. له هغې وروسته ئې بیا سنټر جېل ته ولېږلو خو دا ځل بهر په عام جېل کښې له نورو خلکو سره په 8-1 بارک کښې قید شو، بس دلته بیا بېخي دا نه محسوسېده

چی دا جیل دی. پینخلس شل ورخی پس می دا دوه ملگری هم خوشی
کرل شول، زه پاتی شوم زما کپسونه لری زیات وو.

خو دلرو شیو پس ئی زه بیا هم هغه پنجری ته منتقل کرم کومو کبسی
چی اول بند وم. بیخی زیاتی ئی راسره پیل کری و، تول عمل غیر
قانونی روان و راسره خو چی دوه اوونی تپریدی نو مابنام کس راغی
چی هله راوخته! د خوشی کبدو امر دی وشو ما ووئیل خدایه! دا
مابنام، فکر می و کر چی د پنجاب زندان ته به دی لیری خو د جیل نه
تولو پراوونو چی را تپر شوم بهر نور پولیس نه وو، دوه دری ملگری
راغلی وو. مابنام و موتر ئی تیار و درولی و، په دیری تادی ئی موتر
کبسی کبسنولم او موتر ئی په تیری روان کر. دا وخت بیخی سخت و،
د غلامی احساس راته دومره راتپز شو چی ما په دی دومره نهه
میاشتی بند کبسی نه وو ژرلی مگر دلته می د قام په بی وسی او
غلامی له سترگو بی اختیاره اوبسکی راغلی. خبر ملگری بیخی
خوشحال وو، کور کلی راته په انتظار و چی راخی. مگر ما چی تپوس
و کر په کوئته کبسی د شهید ارمان لونی تلین غونده را جوړه وه،
فصله مو و کره چی اول به د کور د تلو په خای د ارمان تلین ته خو
بیا کورونو ته. هم هغسی مو و کرل د کوئته په مخ مو سفر پیل کر،
نور مخکبسی حالات پبستنو د میدیا له لاری کتلی دی لیکلو ته ارتیا

نشته.

د یویشتمې پېړۍ دوزخ | 54

دا و زما خپل داستان چې شخصي په ماتېرو و خو زما سره یو خوا بل خوا په پنجره کښې د وزیرستانې مېندو نور هم لسگونه زامن د پنجابیانو په بند محکوم وو. د هغو نورو ټولو د ترهگری کپسونه وو، په چا به الزام و چې تا طالب ته لاس ورکړی، چا ته به ئې وئیل چې ته د طالب سره په موبائل غږېدلې یې، څوک طالب ته د ډوډۍ د ورکولو په جرم، څوک طالب ته د شپې ورکولو په جرم راوړل شوي وو. ما لسگونه داسې کپسونه او داسې وزیرستانې ځوانان ولیدل چې په زور ترې یا ترهگر جوړېدل او یا د حکومتې ادارو سورس، جاسوسان. خو دا یوه قصه به ئې زه د بېلگې په توگه دلته ولیکم.

زما سره یو د کم عمر وزیرستانې ماشوم قېد و. د هغه خوتې ورماتې شوي وې، چغې به ئې وهلې چې سخت دردېږم، هغه ئې اته څلوېښت (48) شپې ورځې وینس ودرولی و، رنگ رنگ سزاگانې ورکړل شوي وې. د هغه خپل جرم دا و چې په لاره طالبان پرې راغلي وو مازي ئې سترې مې شي ورسره کړي وو خو ده ته ئې سزا په دې وجه ورکوله چې ته اوس دا ومنه چې ما ریموت بمونه فوځ ته ښخ کړي دي ور چاودلي مې دي، په فوځي چاونهو مې برېدونه کړي دي. رنگ رنگ جرمونه ئې پرې منل، هغه به منل نه، دوي به دا سزاگانې ورکولې. د ټولو کم عمره وزیرستانیانو ماشومانو څخه به ئې په زور دا ویډیوگانې جوړولې چې ووايه چې زما سره طالبانو دا کارونه کړي دي، بلېک مېل کول به ئې، بیا به ئې چې بلېک مېل کړل نو دوي به خپل د

سورس پٽ شڪل استعمالول. پٽ نورو خلڪو به ئي گواھانې پري ڪولي
 چي ڇٽه به د دوي خوبنه وه هغه ڪارونه ئي پري ڪول. دوه دري سورس
 د فوخ او ادارو لپاره چي ڪار ڪوي، هغه د ٽارگٽ ڪيلپنگ يعني
 هدف تي برید ڪرڻي راوري وو، پٽ هغوي پسي د فوخ برپگيد ٿير پٽ خيله
 راغي او دوي ئي ڊهر پٽ پروٽڪول لٽ هغه جبل ڇخه خوشي ڪرل. دغه
 ڪسان هم وزيرستانيان وو مگر د حڪومتي ادارو لپاره ئي ڪار ڪولو.
 چي هر وزيرستاني ڄوان به دوي قيد ته راورلو نو پٽ زور زبردستي
 او وهلو ٽڪولو به ئي جرمونه پري منل. بيا چي ڪوم به دوي انٽرمينٽ
 سنٽر ته لپرل هغه به ئي تر پينڇٽه ويشت (25) ڪالو پوري بنديان ڪول،
 ڪومو به چي د دوي قصه منله هغه به دوي د خان لپاره سورس جوڙول.
 لنڊه دا چي دغه جبل د ترهگري د ختمولو او د سزا جزا ور ڪولو لپاره
 جوڙو، خودا جبل د ترهگري د جوڙيدو د مرڪزيه ڇبر استعماليدو.
 زه لٽ خيل خدايه ڊپر شڪر گزاريم چي پٽ مائي دا هر ڇٽه عملي وليدل،
 خيلي مبارزي ته ئي لا هم چمتو ڪرم ڇڪه چي ڪوم ظلم جبر هلته د
 وزيرستاني ڄوانانو سره ڪبدو د نري پٽ تاريخ ڪنڀي ئي ثاني نشته.

خلورم خپرکی

د گيله من وزير د زنداني داستان يو نظم

راشه! چې هېر دې شي د ظلم هر قانون پښتونه!
 چې درنه هېر کړي هغه یزید، نمرود، فرعون پښتونه!
 په ما هم دغه جبر تېر دی نن پرون پښتونه!
 مختصر واوره د "فوخي زندان" مضمون پښتونه!
 ای! دغه قېد کله د عام په شان زندان په خپرؤ؟
 دغه زندان سم د ژوندو د قبرستان په خپرؤ
 یوه وره غوندي کوته وه د بکسي په رنگه
 زه پکښي قېد ومه د مړي د دهانچي په رنگه
 د دې کوټې به ويني ويني دېوالونه مات وو
 له ډېر تنگون نه پرې قېديانو خپل سروونه مات وو
 د دې کوټې په دېوالو پورې مازغه ښخ وو
 د انسانانو ويني، زوي او وپښته ښخ وو
 په دې کښي تش په اسوېليو عبادت بندېزؤ
 په دعاگانو، های هو په تلاوت بندېزؤ

دومره گرمی به وه چې سم به پئه خو لو کنبی لوند وم
 خو خوله دومره لکه سم چې پئه اوبو کنبی لوند وم
 دغه وره کوته به توله له مپرو دکه وه
 توله له ماشو، خشراتو، تکلیفو دکه وه
 بس لنده دا چې دا له هر قسمه سختو دکه وه
 پئه دې کوته کنبی وه پئه خوب او پئه آرام پابندی
 خوب آرام خه چې وه د خدای پئه تش سلام پابندی
 پوره یوه میاشت ما پئه ولاړه گر خبدو تپره کره
 دوی شپه او ورخ پئه ما پئه چغو او نعرو تپره کره
 چې پئه ولاړه به می سترگی پتیدی له خوبه
 لا به پئه ما چې ناخاپی چې راتلی له خوبه
 نو دوی به سترگو ته ترنبی تودی اوبه را توی کرې
 لکه د اور گرمی اوبه به ئی پئه زره را توی کرې
 بیا به ئی پنبی زما ور ویستی د پنجرې نه بهر
 زما تلی به ئی ور کش کرل د پنی نه بهر
 بس خو کسان به وو دستی به شول شروع پئه وهل
 زما پئه پینو پوری ئی شپرا ته لور ماتول
 بیا به پئه هغه وینو دکو پینو ولاړومه
 لاس تر شا بند او سترگی بند، تر خو شیو ولاړومه
 چې به یوه وخت دودی راتله له دې قصو دکه وه
 توله پئه شامخ له سرو کنبیو او چینجو دکه وه
 ما سره خنگ پئه خنگ یو بل بی گناه خوان قیدی و
 د بل خای نه و هم د دې وزیرستان قیدی و
 فوخ پئه زوره پیری دنی کرې هبش بد ئی نه وو

سزائي دو مره ورکوله چې هېڅ حد ئې نه و
 اففف د هغه ځوان هغه نعرو له ما نه زړه وړې دی
 هغه فریاد، هغه سوړو له ما نه زړه وړې دی
 خو دغې یوې قصې ئې سم له ما نه زړه ویستی دی
 د بې خودۍ حال کښې ئې دا چغه بار بار وهله
 چې "ظالماتو! د الله او د رسول په خاطر
 زه بې گناه یم چې وره لور مې یتیمه نه کړی!"
 چې دا میاشت تېره شوه یوه بله د تختې کوټه وه
 په دې کښې بل رنگه ماحول و د بجلۍ کوټه وه
 د دې کوټې په دېوالو عجب شیان څوړند وو
 په چارو غوڅ غوڅ حلال شوي انسانان څوړند وو
 یو خوا جتکې، پلاس د نوکانو د ویستو سامان و
 بل خوا ځنځیر و، د پهانسی څوړندېدو سامان و
 زما لاسو ته ئې تر شاهتکړۍ واچولې
 بیا ئې زما په مخ هغه توري پټې واچولې
 پلاس به ئې را واخستوله ما به ئې نوکان ویستل
 دغه نوکان ئې تش په جرم د افغان ویستل
 د کوټې له چته را څوړند و یو سپین دروند ځنځیر و
 د وینو بوي ترې تلو لپاره ټول په خون ځنځیر و
 په دې ځنځیر کښې به زه نیمه نیمه شپه څوړند وم
 لاس، یو خوا پښې، بل خوا سر، بل خوا عجیبه څوړند وم
 د مخ له خوا ئې د کرنټونو په تارو وهلم
 شاته پر ملا ئې په چیترو او ډنډو وهلم
 خو خدای گواه دی ما په هر حال کښې دا شعر وئیلو چې

زۀ عام وجود یم، خاوری کپریم به فانی به شمه
 خو کۀ پۀ ننگ د وطن مر شوم قیمتی به شمه
 قامی لبرکرتۀ زۀ د سر او مالہ تپر ور گد یم
 نو پۀ دې نۀ یم چپ پۀ دار یا زندانی به شمه
 ما کۀ پۀ ننگ د افغان کلکۀ توره وترله
 اصلي وارث د خوشحال خان او ابدالی به شمه
 کۀ مې د ستا پۀ شو کپدلی اوربل ننگ نۀ وکړو
 د وطن پیغلی! خپل تاریخ ته تهمتی به شمه
 کۀ د بند وینه مې تویه شوه پۀ حق د مظلوم
 کیلہ منه! افتخار د خپل پردی به شمه

پۀ دې کوته کبني یوه د اوسپني چوکی پرته وه
 پۀ دې چوکی گپر چا پپر توره زولنی پرته وه
 بیائی پۀ دغه چوکی وترلم، سم ئې بند کرم
 بیخی مې ساه اخستی نۀ شوه سم محکم ئې بند کرم
 دغه چوکی لۀ لاندې ورو ورو گرمبده را پسې
 بوی به راتلو د تن جامه به سوخپده را پسې
 پۀ دې چوکی ئې لگول د برق پۀ تار شاتونه
 د اور لمبې وې، راکول به ئې بار بار شاتونه
 خینی سزاوې خو پۀ خلۀ د یادپدو نۀ دي
 خینی لمحې د یادپدو بیانپدو نۀ دي
 دوي هخه کره زۀ ئې پۀ مارانو لرمو خورلم
 ژوندی انسان وم پۀ ژوندوني ئې پۀ سپو خورلم
 یو زیروم سړی راتلو چپ خوشخبری درکوم

نن به سحر د اذانه په وخت پهانسي درکوم
 زه به خوشحال شومه چې شکر دی چې زر مړ شمه
 چې بې تنگي را نه ونه شي بهادر مړ شمه
 بس هره شپه به ئې وئیل چې نن تیار وسه!
 د پهانسي وخت دې را نزدې شولو بېدار وسه!
 ما ته به بیا مې مور، ماشومه لور را یاده شوله
 خود وطن به هره بوره مور را یاده شوله
 ما وئیل که مرم شکر په تنگ د مظلومانو مرمه
 زه د وطن په کونډو، بورو، یتیمانو مرمه
 چې به سحر شو په دیکو به ئې روان کړمه زه
 بس په چیترو او ډنډو به ئې روان کړمه زه
 سترگې مې بند په زخمي پښو به ئې روان کړمه زه
 د لږ منزل نه پس عجبه حادثه راغلله
 هر خوا قبرونه وو د مړو هدیره راغلله
 زما و مخ ته ئې ډېر د کم عمر خوانان و وژل
 په یو ساعت کښې ئې خلور پینځه کسان و وژل
 تیار و جوړ و، زه ئې لاندې ژور کان ته کوز کړم
 دوي ظالمونو په ژوندوني قبرستان ته کوز کړم
 پاس ئې په غاړه په ترلې مخ کسان ولاړ وو
 په وینو رنگ د انسانانو قصابان ولاړ وو
 ځینې وې لاسو کښې گیمټې ځینې بیلچې نیولې
 ځینې وې زما په سر توپکې، تمانچې نیولې
 وئیل ئې چې اوس وایه! زمونږ قصه منې او که نه؟
 اخري وار تنگ دی دا خپل سر دې ساتې او که نه؟

خو ما ور غیر گه کره چي شابه شی! گزار کوی!
 زر زر می و ورنی! د خه شی انتظار کوی?
 ای! که زره زره، توتیه توه، نیم نیم شمه
 افغان پښتون یمه قسم دی که تسلیم شمه
 بس لنډه دا چي دوی پری پوی شول چي یوه نه مني
 ای! دغه خوان په هوش هواس زمونږ قصه نه مني
 بس یو خو ساعته شوم بی هوشه، زما حال بدل شو
 زما په خان اختیار شو ختم، زما خیال بدل شو
 داسې ماحول جوړ شو چي شورا سره ورور په قید کښي
 زما وراره، ماشومه لور او زما مور په قید کښي
 له یو خوا، بل خوا د چیترو اوزونه راتلل
 ما ته د ورونو او ورپرونو فریادونه راتلل
 پس له دې بعده چي دوی ما باندي هر خه وئيلي دي
 زه په دې پوی نه یم چي ما بد او که ښه وئيلي دي
 نو پښتنو ورونو! زما دا مختصر بیان و
 دا په ما تېر په فوخي قید کښي د محشر بیان و
 خو خدای گواه دی، ای! له ما خخه دا قران پوره دی
 دغه قسم له ما په هر یوه میدان پوره دی
 په دې اخر وخت کښي ما د خپل پرهر په وینو
 د تور دندان په دېوال دغه بیت لیکلی دی چي
 که وم ژوندی د ازادی د اتن برخه به یم
 که چرې مړ ومه نو زېری می تر گوره راوړی!
 خکه چي ما و خپل اولس ته په بار بار وئيلي
 دا می په شعر او په تپه کښي دي په جار وئيلي
 چي یا وطن او یا کفن دا می شعار دی
 پښتانه را وینئومه دا می کار دی
 ما د حق په لار قبول دی په سر سترگو

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**